

Musiikillinen tanssimatka maailman ympäri

**Monikulttuurinen musiikki- ja tanssikasvatus varhaisiän
musiikinopetuksessa**

Viola Tenhu

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2020
Kulttuuriala
Musiikkipedagogi (AMK)
Varhaisiän musiikkikasvatus

Tekijä(t) Tenhu, Viola	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 6/2020
	Sivumäärä 71	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Musiikillinen tanssimatka maailman ympäri Monikulttuurinen musiikki- ja tanssikasvatus varhaisiän musiikinopetuksessa		
Tutkinto-ohjelma Musiikin koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Pantsu, Leena		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän musiikkiopisto		
Tiivistelmä Opinnäytetyön taustalla oli kiinnostus kehittää varhaisiän musiikkikasvatukseen uusia erilaisia tapoja toteuttaa monikulttuurista musiikinopetusta sekä selvittää, miten monikulttuurista musiikin ja tanssin opetusta voidaan toteuttaa muskarissa. Tutkimuksen tavoitteena oli lisätä lasten ymmärrystä ja arvostusta muiden maiden kulttuureihin ja pyrkiä pois mahdollisista ennakkoluuloista sekä hankkia kokemusta musiikkihetkien pitämiseen ja toimimiseen lapsiryhmän kanssa. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena havainnointiin perustuvana toimintatutkimuksena yhteistyössä Jyväskylän musiikkiopiston kanssa. Opetuskokeilu suoritettiin 5-7-vuotiaiden ryhmässä, joka koostui kymmenestä 30 minuutin opetuskerrasta. Opetuskerrat sisälsivät tanssia, laulua, soittoa ja eri maiden kulttuureihin tutustumista. Tunteihin integroitiin musiikin lisäksi myös muita aineita, kuten liikuntaa, maantietoa ja historiaa. Tunneille määritetyt työtavat laulaminen, soittaminen, tanssiminen, kuunteleminen, improvisointi ja kulttuurituntemus kehittivät kokonaisvaltaisesti lasten oppimista. Tutkimus ei saanut videointilupaa, joten tutkimusta reflektointiin osallistuvan havainnoinnin ja muistiinpanojen avulla. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta monikulttuurisen tanssimuskarin tukevan lasten musiikin ja tanssin kehittymistä sekä muiden kulttuurien kohtaamista. Koko prosessin aikana lasten vuorovaikutussuhteet, kulttuuritietämys ja tanssillinen- ja musiikillinen luova ilmaisu kehittyivät. Monipuolisiksi ja toimiviksi todetut tuntuuennitelmat antavat muille musiikinopettajille käytännöllisen mallin musiikinopetukseen. Monikulttuurinen musiikki- ja tanssimatka sopii kaikille ikään, sukupuoleen, uskontoon, terveyteen tai kansallisuuteen katsomatta.		
Avainsanat (asiasanat) Varhaisiän musiikkikasvatus, tanssikasvatus, monikulttuurisuus		
Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Tenhu, Viola	Type of publication Bachelor's thesis	Date June 2020
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 71	Permission for web publication: x
Title of publication A musical dance journey around the world Multicultural music and dance education in Early Childhood Music Education		
Degree programme Degree Programme in Music, specialization in Early Childhood Music Education		
Supervisor(s) Pantsu, Leena		
Assigned by Jyväskylä Music Institute		
<p>Abstract</p> <p>In the background of the thesis, there was an interest in developing new and different ways of implementing multicultural music education in early childhood music education and in examining how multicultural music and dance teaching could be implemented in early childhood music education. The aim was to increase children's understanding and appreciation of different cultures of the world and reduce possible prejudices. Another aim was to gain experience in giving music lessons and working with a group of children.</p> <p>The study was carried out as a qualitative observational action study in collaboration with the Jyväskylä Music Institute. The teaching experiment, consisting of ten 30-minute sessions, was conducted with a group of 5-7-year-old children. The sessions included dancing, singing, playing and learning about cultures from around the world. The lessons were diverse, integrating not only music but also other subjects, such as physical education, geography and history. The main objectives of the lessons, singing, dancing, listening, improvising and gaining cultural knowledge, developed the children's learning holistically.</p> <p>The permission to film the music lessons was denied, so the study was reflected on only by using participatory observation and notes. According to the results, multicultural early childhood music education combined with dancing was found to support the children's development in music and dance as well as in facing previously unfamiliar cultures. The lesson plans, which were found to be versatile and functional, provided a useful model for other music education teachers. The multicultural music and dance journey is suitable to everyone regardless of age, gender, religion, health or nationality.</p>		
Keywords/tags (subjects) Early childhood music education, dance education, multiculturalism		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Monikulttuurinen musiikki- ja tanssikasvatus.....	6
2.1	Musiikkisuhteen syntyperä	6
2.1.1	Carl Orff (1895-1982).....	7
2.2	Tanssikasvatuksen ulottuvuudet.....	8
2.2.1	Rudolf Von Laban (1879-1958).....	10
2.3	Musiikki on osa kulttuuria	10
2.3.1	Émile Jaques-Dalcroze (1865–1950).....	12
2.3.2	Inkeri Simola-Isaksson (1930-2012).....	13
3	Tutkimusmenetelmät.....	14
3.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	14
3.1.1	Teemahaastattelu.....	16
3.1.2	Tutkimuskysymykset	16
3.2	Aineiston kerääminen ja analyysimenetelmät.....	17
3.3	Eettisyys ja luotettavuus	18
4	Tutkimuksen toteuttaminen	19
4.1	Kohderyhmä	19
4.2	Musiikkituokioiden suunnittelu	20
4.2.1	Materiaalit	20
4.2.2	Musiikkikasvatuksen työtavat	21
4.2.3	Tanssikasvatuksen työtavat.....	22
4.2.4	Tanssitekniikat	22
4.2.5	Muskarituokioiden tavoitteet.....	23

5	Musiikillinen tanssimatka	24
5.1	Tutkimukseen johdattelu	24
5.2	Eurooppa	26
5.3	Afrikka.....	28
5.4	Kenraali ja joulumatinea	29
5.5	Amerikka.....	30
5.6	Aasia	31
5.7	Oseania	33
5.8	Päätöskeskustelu	34
6	Tutkimustulokset.....	35
6.1	Monikulttuuristen tanssi- ja musiikkituokioiden toimivuus	35
6.2	Musiikkikasvatuksen tavoitteiden saavuttaminen.....	36
6.3	Monikulttuurisuuden vaikutus ennakkoluuloihin	37
6.4	Johtopäätökset	37
7	Pohdinta.....	39
7.1	Eettisyys ja luotettavuus	39
7.2	Tarve ja toimivuus työelämässä	40
	Lähteet	42
	Liitteet	45
Liite 1.	Havainnointilomake	45
Liite 2.	Tuntisuunnitelma 22.10.2019	46
Liite 3.	Tuntisuunnitelma 29.10.2019	48
Liite 4.	Tuntisuunnitelma 5.11.2019	50
Liite 5.	Tuntisuunnitelma 12.11.2019	53
Liite 6.	Tuntisuunnitelma 19.11.2019	55
Liite 7.	Tuntisuunnitelma 14.1.2020	57

Liite 8.	Tuntisuunnitelma 21.1.2020	59
Liite 9.	Tuntisuunnitelma 28.1.2020	61
Liite 10.	Tuntisuunnitelma 4.2.2020	63
Liite 11.	Tuntisuunnitelma 11.2.2020	65
Liite 12.	Tuntisuunnitelma 18.2.2020	67

1 Johdanto

”Perehdyttämällä lapset ja nuoret eri kulttuurien taiteeseen lisätään ymmärrystä kulttuurien erityispiirteistä ja tällä tavoin annetaan nuorille hyvät lähtökohdat muiden kulttuurien kohtaamiseen.”

(Louhivuori 2011, 17.)

Nykypäivän yhtenä keskeisimpänä yhteiskunnallisena teemana voidaan pitää monikulttuurisuutta ja keskustelua kulttuurisen monimuotoisuuden tuomista haasteista. Ruokosen (2016) mukaan kulttuurien moninaisuus on arkipäiväistymässä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kulttuurien erilaisuudet tulisi huomioida paremmin jokapäiväisessä elämässä sekä tuoda niitä esiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Musiikki antaa mahdollisuuden tutustua luontevasti eri kulttuureihin ja niistä oppimiseen. Eri kulttuurien musiikki- ja tanssielämyksiä tarjoamalla lapsen musiikilliset ja liikunnalliset kyvyt kehittyvät laaja-alaisemmiksi ja he oppivat oivaltamaan ja arvostamaan kulttuurien erilaisuutta. Toiseen kulttuuriin tutustumisen ja oppimisen tulisi lähteä ennakkoluulottomasti. (Ruokonen 2016, 178-179.)

Vanhempani ovat kannustaneet minua pienestä pitäen sekä musiikki- että liikuntaharrastuksen pariin. Musiikkiharrastuksen lisäksi olen käynyt tanssitunneilla, telinevoimistelussa ja cheerleadingissa. Aina tähän päivään asti olen harrastanut näitä molempia taidelajeja. Opinnäytetyöaihetta pohtiessa mietin, miten yhdistän nämä molemmat kiinnostuksen kohteeni tulevaan varhaisiän musiikinopettajan ammattiini. Ajatus tanssimuskariryhmän ohjaamisesta saa minut välittömästi innostumaan, sillä siinä yhdistyvät musiikin, tanssin ja pienten lasten opettaminen. Toisaalta ammattikorkeakoulumme opetussuunnitelmasta on poistunut kokonaan tanssi- ja improvisaatiokurssit. Näiden kahden taidelajin lisäksi yhteiskunnassa, kasvatustyössä ja opinnoissani on noussut esille monikulttuurisuus ja sen haasteet. Lisäämällä opetusohjelmistooni monikulttuurisia musiikkileikkejä ja lauluja, tuon esille jotakin uutta ja nykypäiväistä. Lisäksi oma kiinnostukseni monikulttuurisuutta kohtaan heräsi matkustaessani Afrikassa ja muissa Euroopan maissa.

Aloitin syksyllä 2019 musiikkileikkikouluryhmän opettamisen, jossa lapset perehtyvät eri maiden tanssi- ja musiikkikulttuureihin. Musiikillista tanssimatkaa toteutettiin kuuntelemalla, laulamalla, soittamalla ja tanssimalla eri maiden musiikkien mukaan. Näiden kymmenen opetuskerran aikana syvennytään seuraaviin maanosiiin: Eurooppaan, Afrikkaan, Amerikkaan, Aasiaan ja Oseaniaan. Matka saa alkunsa eurooppalaisista musiikeista ja tansseista, joiden yhteydessä pohditaan näiden vaikutusta suomalaiseen musiikkikulttuuriin. Tämän jälkeen matka etenee kaukaisempiin maanosiiin, joiden aikana tarkastellaan eri maiden musiikkipiirteitä ja esiin nousseita mielikuvia. Opetuskerroissa hyödynnetään muiden aineiden integrointia esimerkiksi yhdistämällä musiikkia, historiaa, maantietoa ja liikuntaa. Ennen uuteen maahan tutustumista sekä tutustumisen jälkeen keskustellaan yhdessä lasten kanssa heidän kulttuurinäkemystään ja mahdollisista ennakkoluuloistaan.

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä käytän Orff-pedagogiikkaa, jossa musiikki ja tanssikasvatus tukevat vahvasti toisiaan. Liikkeiden laatuja hahmottamisen lähtökohtana käytän Labanin tanssikasvatuksen teoriapohjaa. Kolmantena teoriapohjana käytän Jaques-Dalcrozen musiikkiliikunnan metodia ja rytmikkaa, jota käytetään usein musiikkileikkikouluissa musiikkiliikunnan perustana. Perehdyn myös Pirjo Nenosen väitöskirjasta suomalaisen musiikkiliikunnan suunnannäyttäjään Inkeri Simola-Isakssoniin ja hänen kehittämänsä suomalaiseen tanssi- ja musiikkikulttuuriin.

Opinnäytetyö käsittelee monikulttuurisuutta musiikin ja tanssin keinoin. Tarkoitukseni on tuoda varhaisiän musiikkikasvatuksen kentälle uusia erilaisia tapoja toteuttaa monikulttuurista varhaisiän musiikinopetusta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on lisätä lasten ymmärrystä ja arvostusta muiden maiden kulttuureista ja pyrkiä pois mahdollisista ennakkoluuloista. Tavoitteena on myös hankkia kokemusta musiikkihetkien pitämiseen sekä lapsiryhmän kanssa toimimiseen. Lisäksi työn tarkoituksena on selvittää, miten monikulttuurista musiikin ja tanssin opetusta voidaan toteuttaa musiikkileikkikouluryhmissä.

Opinnäytetyössäni käytetään suomen kielessä vakiintunutta termiä ”muskari”, joka on lyhenne musiikkileikkikoulusta. Muskaritunneilla tarkoitetaan varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteiden mukaisia opetustuokioita. Tanssimuskarissa keskitytään perinteistä muskaria enemmän musiikkiliikunnan maailmaan sekä tanssikasvatukseen osana musisointia. Toiminnan lähtökohtana on lapsen yleisen ja

musiikillisen kehityksen tuntemus sekä musiikkileikkikoulutunnin rakenne, joka perustuu perinteiseen musiikkileikkikouluun.

2 Monikulttuurinen musiikki- ja tanssikasvatus

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen kannalta tärkeitä aiheita ja käsitteitä. Käsiteltävät aiheet ovat keskeisessä roolissa ja jäsentävät opinnäytetyön tarkoitusta ja rajaavat tutkimustehtävää, jotka perustuvat aiheeseen liittyvään aikaisempiin tietoihin ja teorioihin. Tietoperusta pohjautuu kolmen varhaisiän musiikkikasvatuksen pohjalta merkittävän pedagogin Émile Jaques-Dalcrozen, Carl Orffin ja Rudolf Von Labanin töihin. Näiden teorioiden kautta käsitellään varhaisiän musiikkikasvatusta ja sen tavoitteita sekä tanssikasvatuksen kokonaisvaltaista toimintaa. Lisäksi monikulttuurisuuden kautta oman ja muiden maiden kulttuuriperinteitä. Kappaleen lopuksi paneudutaan suomalaisen musiikkiliikunnan lähtökohtiin ja suomalaiseen musiikkiliikunnan luojaan Inkeri Simola-Isakssoniin.

2.1 Musiikkisuhteen syntyperä

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa (2017, 41) varhaisiän musiikinopetukselle on asetettu tavoitteet, jonka mukaan lapsen tulee saada myönteisiä musiikillisia elämyksiä, luovuuden kokemuksia ja itsetunnon kehittymistä. Nämä muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikinopinnoille. Oppimisen moniaistisuutta, ryhmässä toimimisen taitoja ja muiden taiteenalojen integrointia vahvistetaan leikinomaisella toiminnalla, kokemuksilla ja elämyksillä.

Varhaisiän musiikkikasvatuksesta puhuttaessa tuetaan alle kouluikäisen lapsen musiikkisuhteen löytymistä ja myönteistä kehitystä. Lapselle opetetaan musiikillisia tietoja, taitoja ja itseilmaisua hänen yksilöllisellä kehitystasollaan. Musiikkia tekemällä ja kokemalla lapsi oppii nauttimaan musiikista ja siitä tulee hänelle tärkeä osa jokapäivästä elämää. (Lindberg-Piironen, Ruokonen & Pantsu 2017, 342.)

Varhaisiän musiikinopetusta toteutetaan ryhmäopetuksena 0-8-vuotiaille. Varhaisiän musiikinopetus on lähes aina ryhmäopetusta. Ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon ryhmän ikärakenne, pedagoginen tarkoituksenmukaisuus sekä opetustilan antamat edellytykset. Opetusta järjestetään esimerkiksi perhe-, soitin- tai musiikkileikkikouluryhmissä. Keskeisenä tavoitteena on lapsen kokonaisvaltainen musiikin kokeminen ja eläminen leikin kautta. Ryhmässä tapahtuva musiikinopetus rakentaa myös vanhemmille ja lapsille antoisan sosiaalisen ja musiikillisen ympäristön. Lisäksi ryhmässä kommunikointi tukee kielellistä kehitystä ja ryhmäopetuksen on havaittu olevan monipuolisempi oppimisympäristö kuin yksilöopetus. (Marjanen 2009, 388.)

Lindberg-Pirosen, Ruokosen ja Pantsun (2017) mukaan varhaisiän musiikkikasvatuksessa tutustutaan aluksi laulamiseen, kuuntelemiseen, sävelkorvan kehittämiseen, musiikillisen muodon ja elämyksen ilmaisemiseen soittaen, liikkuen sekä luovasti musiikilla leikkien. Nämä edistävät musiikin ymmärtämistä, myönteistä asennetta ja arvostelukykä, esityksistä saatuja tunnekokemuksia sekä improvisoinnin ja säveltämisen luovuutta. (Lindberg-Piironen, Ruokonen & Pansu 2017, 343.)

Musiikkikasvatus ei ole sisällöltään pelkästään musiikillisen tavoitteelliseen oppimiseen tähtäävää toimintaa, vaan se voidaan käsittää paljon laajempaan kasvatukselliseen kokemukseen. Siinä musiikki toimii yksilön ja yhteisön vuorovaikutuksessa, jonka avulla lapsi rakentaa maailmankuvansa kulttuurin ja yhteisön äidinkielestä huolimatta. (Lindeberg-Piironen ym. 2017, 344.)

2.1.1 Carl Orff (1895-1982)

"Elementaarinen musiikki ei ole koskaan vain musiikkia. Se on sidoksissa liikkeeseen, tanssiin ja puheeseen, ja siksi tähän musiikinmuotoon on osallistuttava, ei kuuntelijana vaan itse esiintyjänä." – Carl Orff (Hamel 1979, 18.)

Saksalaisen musiikkipedagogin ja säveltäjän Carl Orffin pedagogiikan perusajatuksena on, että musiikki on aina kytketty kokonaisvaltaisesti liikkeeseen, ihmisiäni-, tanssi ja soittoilmaisuun. Tätä kokonaisuutta Orff kutsuu termillä "musiké", joka tarkoittaa kreikkalaista taidetta, musiikkia, liikuntaa, puhetta ja tanssia yhdessä. Orffin pedagogiikan tyypillinen piirre on vuorovaikutteinen opetusprosessi, jossa annetaan

tilaa lapsen omalle ilmaisulle, kokeilulle ja leikinomaiselle oppimiselle. Kokonaisvaltainen prosessinomainen musiikkikasvatus sisältää kuuntelua, laulua, liikettä, puhetta, soittoa ja tanssia. Orff lähestyy musisointia kokeilevan improvisoinnin ja ilmaisun keinoin sekä muiden taideaineiden kautta. (JaSeSoy ry, 2020.)

Orff-pedagogiikan perustana ovat sanalliset harjoitukset ja lastenlorut, joissa painotetaan rytmin sykettä keho- tai rytmisoittimin. Musiikin rytmi koetaan kehollisesti soittaen tai tansillisesti ilmaisten. Tavoitteena on monipuolinen musiikillinen ihminen, joka ilmaisee itseään laulaen, soittaen ja tanssien. Orff-pedagogiikassa korostetaan luovuutta ja siksi oppilaan välitön improvisointi, säveltäminen ja omien tuotosten tekeminen ovat tärkeässä osassa musiikin tekemistä. (Urho 1981, 167.)

Orff-lähestymistapa on tapa esitellä ja opettaa lapsille musiikkia tasolla, jonka he voivat helposti ymmärtää. Tärkeintä koko prosessissa on se, mitä ja miten toimitaan vaihtelevia työtapoja käyttäen. Tavoitteena on monipuolinen oppimisprosessi, jossa vahvistetaan lapsen harmonia-, melodia- ja rytmitajun kehittymistä. Nämä musiikilliset elementit ovat lapsen oman ilmaisun, säveltämisen ja musiikillisen osaamisen apuna. Lopputuloksena on laaja musiikillinen esitys, joka on kasattu vähitellen edeten aina yksinkertaisesta vaikeampaan. Monipuolinen soittimisto rohkaisee yhteismusisointiin ja johdattaa liikkeeseen sekä omaan yksilölliseen ilmaisuun. (Estrella 2019.)

Orff-pedagogiikan tavoitteena on mahdollistaa vuorovaikutteinen oppiminen lähtötasoltaan ja motivaatioltaan heterogeenisessä ryhmässä. Pedagogiikka mahdollistaa oman kulttuuriin perehtymisen laulujen, tanssien, kansansoitteiden sekä lorujen, runojen ja tarinoiden kautta. Niiden avulla tutustutaan myös muiden maiden kulttuureihin ja historiaan. Opettaja on itse vastuussa opetusprosessin sisällöstä ja sen toimivuudesta, jonka perustana on opettajan oma osaaminen ja innovatiivisuus. (JaSeSoy ry, 2020.)

2.2 Tanssikasvatuksen ulottuvuudet

Musiikin ja liikkeen muodostama kokonaisuus kutsutaan musiikkiliikunnaksi, jossa musiikkivirikkeeseen reagoidaan liikkeen keinoin. Jokainen voi tehdä omalla kehollaan musiikkia ja kokea elämyksellisiä musiikkihetkiä, sillä musiikkiliikunta ei vaadi erillistä

musiikkitietoutta. Musiikkiliikunta antaa osallistujilleen iloa, vapautta ja rentoutta. (Lindeberg-Piironen, Nenonen & Tynninen 1996, 26.) Marja-Leena Juntusen (2010, 11) mukaan musiikkikasvatuksen yksi osa-alue on musiikkiliikunta, jossa kokonaisvaltaisesti yhdistyvät kehon liike, kuunteleminen, laulaminen ja luovuus.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa (2017) varhaisiän tanssiopinnoille on asetettu tavoitteet, jossa lapsi pääsee kehittämään omaa luovuuttaan ja kehontuntemustaan. Leikinomaisella toiminnalla edistetään tanssin perustaitoja, ryhmätoimintaa ja oppimisvalmiuksia. Opetuksessa pyritään herättämään tanssin ilo ja tukemaan lapsen itseilmaisua ja luottamusta turvallisissa oppimisympäristöissä. Toiminnassa otetaan huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen integraatio. Nämä vahvistavat oppilaan kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä. (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 56.)

Kautta aikojen tanssi on ollut väylä yhteisöllisyyden kokemiseen, itsensä ilmaisemiseen ja ymmärtämiseen sekä tunteiden purkamiseen. Musiikkia voi opettaa monipuolisesti myös tanssin avulla. Tanssi tuo musiikin näkyvään muotoon. Tansseja opeteltaessa ihmisen motoriikka, koordinaatio, tarkkaavaisuus, keskittyminen ja muistaminen kehittyvät. Tanssiminen myös virkistää ja rentouttaa ja auttaa oppilasta luovaan ilmaisuun ja vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. (Juntunen, Perkiö & Simola-Isaksson 2010, 6.)

Tanssikasvatus on laaja-alaista ja kokonaisvaltaista toimintaa, jossa merkittävää on kaikille tanssimuodoille yhteisten peruselementtien ja -taitojen opiskelu. Siinä huomion keskipisteenä tanssitaidon lisäksi on myös tanssi-ilmaisun kehittäminen ja tanssitiedon opiskelu. Tanssikasvatus kehittää oppilasta ihmisenä ja tanssitaiteen vastaanottajana, tulkitsijana ja luojana. (Anttila 1994, 7-11.) Koreografia tarkoittaa tanssin säveltämistä. Koreografia on liikkeen ja liikkumisen kokonaisuuden suunnitelma, joka sisältää muodon ja liikkumisen rakenteen. Koreografian opetteleminen harjoittaa muistia ja kordinaatiotaitoja. Valmiin tanssin opettaminen kannattaa rakentaa opetusprosessiksi, joka etenee askel kerrallaan. (Seppänen, Tarvonen & Lindberg-Piironen 2017, 281.)

Tanssin maailman tutustuminen on hyvä aloittaa jo varhaisessa vaiheessa, sillä myöhemmässä vaiheessa stereotypiat ja ujous oman kehonkäyttöön voivat vaikuttaa

tanssi-ilmaisuun. Mitä varhaisemmassa vaiheessa lapsi kokee ensimmäiset tanssikokemuksensa, sitä avoimemmin hän ottaa ne vastaan. Kulttuuriimme on juurtunut kehokielteisyys ja ilmaisun estyneisyys. Jos tanssi tuodaan kaikille oppilaille riittävän aikaisin, voitaisiin nämä kulttuurimme esteet rikkoa tanssin keinoin. (Anttila 1994, 10.)

2.2.1 Rudolf Von Laban (1879-1958)

Unkarilaissyntyinen taiteilija-pedagogi Rudolf Von Laban on vaikuttanut musiikkiliikunnan kehittymiseen. Hänet tunnetaan luovan liikkumisen mullistajana. Laban omistautuu liikkeen laadun ja kehollisen ilmaisun kehittämiseen. Liikkeeseen vaikuttavaksi tekijöiksi hän määrittelee voiman, ajan, tilan, energian ja liikkeen muodon. Niitä yhdistelemällä ja havainnoimalla tuetaan monipuolisesti lapsen luovan liikeilmaisun edistämistä. (Seppänen, Tarvonen & Lindberg-Piironen 2017, 280-281.)

Labanin (1975, 11-13) mukaan pienten lasten koko olemus kytkeytyy potkimiseen ja ääntelyyn, mikä on sidoksissa eri kulttuurien tanssiin ja lauluun. Opetuksessa tulisi huomioida lasten luontainen liikkuminen, rohkaiseminen, ilmaisu ja näiden ylläpitäminen aikuisikään saakka. Lapsen ilmaisua heikentää opettajan liiallinen liikkeen arvosteleminen ja luontaiseen liikkumiseen sekaantuminen. Opettajan tärkeä tehtävä on ohjata ja rohkaista lasta liikkumaan luonnollisesti. (Laban 1975, 11-13.)

Seppäsen, Tarvosen & Lindberg-Piironen (2017) mukaan varhaiskasvatukseen soveltuvat erityisesti Labanin terminologian ”viisi liikkeen peruselementtiä”, jotka ovat ele, eteneminen, alhaalta ylöspäin suuntautuva liike, pysähdys ja käännös. Näitä käyttämällä varhaiskasvattaja voi luoda mitä monipuolisempia liikeharjoituksia, leikkejä ja tansseja lasten kanssa. Labanin mukaan kehollista tietoisuutta tukevat liikkeen nimeäminen ja keksiminen. Lapsen tasapainoaistia, kordinaatiotaitoja, keskittymistaitoja ja itsensä tuntemista kehittää kehollisen tietoisuuden harjoittaminen. (Seppänen ym. 2017, 280-281.)

2.3 Musiikki on osa kulttuuria

Ruokosen (2016, 178) mukaan nykypäivän kulttuurikirjo on yhä enemmän läsnä suomalaisessa yhteiskunnassa. Musiikkikasvatuksella on myös kulttuurinen ja

kasvatuksellinen tarkoitus, sillä musiikki tarjoaa luontevan mahdollisuuden tutustua ja oppia eri maiden kulttuureista. Musiikin keinoin voidaan tutustuttaa ihmiset sekä oman maan että vieraiden maiden kulttuuriperinteisiin. Näillä keinoilla ihmiset voivat jakaa kulttuurista ymmärrystä ja toistensa arvostusta. Musiikki nähdään yhteisenä kielenä, jonka avulla voidaan viestiä koulutuksellisten, kulttuuristen, rodullisten, sosiaalisten, ja taloudellisten rajojenkin yli. Musiikki antaa väylän itseilmaisulle ja kulttuuriselle sosiaaliselle toiminnalle. (Ruokonen 2016, 11.)

Äidinkielen ohella musiikki on kansallinen, kulttuurisidonnainen kieli. Kansanmusiikin perinne on säilynyt vuosisatojen ajan sukupolvelta toiselle. Eri yhteyksissä musiikki on ollut luonnollinen osa kommunikaatiota. Musiikkikasvatuksen painopisteet eroavat kuitenkin eri maissa. Toisissa maissa painotetaan lapsen luovuuden kehittymistä ja toisissa tiettyjen musiikillisten taitojen kehittämistä. (Lindberg-Piironen, Ruokonen & Pantisu 2017, 343-344.) Kulttuuri luo myös itse itseään. Se on jatkuvaa liikettä ja vuorovaikutusta kansakuntien välillä ja niiden sisällä. Musiikin kieli on yleismaailmallista ja sen vaikutus inhimillisessä elämässä nähdään kaikissa yhteisöissä. Parhaimmillaan se edistää keskinäisen ymmärryksen ja suvaitsevaisuuden lisäämistä, sillä kulttuurien kirjo rikastaa elämäämme. (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017, 23.)

Jokaisella lapsella on sama lähtöasema oppia musiikkia monialaisesti, jos lapsi saa oikeanlaista ohjausta ja avustusta. Lapsen ollessa varhaisiässä vanhemman rooli lapsen musiikilliseen kehityksen syntyyn on suuri. Vanhempien musiikkivalinnat, kulttuuriperimä sekä kasvatus vaikuttavat lapsen musikaalisuuden kehittymiseen. Myönteinen ja kannustava ilmapiiri edistää lapsen musiikillista kehittymistä ja sen kokonaisvaltaista toteutumista. Esimerkiksi perheen kanssa yhteinen musiikkitunti tukee lapsen musiikillista kehitystä, sillä lapsi oppii parhaiten imitoimalla vanhempiaan. (Welch 2002, 117-125.) Musiikkikasvattajalla on myös vastuu perehdyttää lapsia ja nuoria eri kulttuuriperinteisiin ja tarjota näin erilaisia näkökulmia musiikkikulttuureihin. Kulttuuri-identiteetin kehittymisen kannalta tärkeä taito on arvostaa ja tuntea omaa kulttuuriperimää. (Ruokonen 2016, 11-16; Louhivuori 2011, 17-18.)

2.3.1 Émile Jaques-Dalcroze (1865–1950)

”Musiikki on sävelletty äänestä ja liikkeestä, ja ääni itsessään on liikunnan muoto.” – Émile Jaques-Dalcroze (Bachmann 1993, 12.)

Sveitsiläinen musiikkipedagogi ja säveltäjä Émile Jaques-Dalcroze pyrki vahvistamaan kehon liikettä ja kehollisia kokemuksia musiikin muotorakenteen hahmottamiseen. Hän kehitti oman lähestymistapansa musiikkikasvatukseen tarjoamalla älyyn perustuvan musiikinopetuksen tilalle opetusta, joka tavoittelee aistihavaintojen herättämistä ja hyödyntämistä oppimisessa. (Seppänen, Tarvonen & Lindeberg-Piironen 2017, 280-281.)

Juntusen (2010) mukaan Jaques-Dalcroze-pedagogiikan lähtökohtana on kokemus, johon oppimisen tulisi perustua, teoriaan vasta jälkikädessä. Oppimiskokemus ja -prosessi ovat olennaisia osia, ei kuitenkaan päämäärä. Näin jokaisella oppilaalla on mahdollisuus oppia omalla tavallaan. Prosessin tavoitteena on harjoittaa kykyä kuunnella itsenäisesti, esittää ja luoda, mitkä kehittävät oppilaan itsevarmuutta ja yksilöllistä ajattelutapaa. Musiikin oppiminen kokemuksen kautta auttaa oppilaita omaan ajatteluun ja musiikilliseen toteutukseen. Oma kokemus on aina tärkeä, vaikka varsinainen toiminta tapahtuukin aina ryhmässä. Kun oppilas tiedostaa oman toimintansa ja liikkeidensä samanlaisuuden tai erilaisuuden suhteessa toisiin, on hänen helpompi kehittää tietoisuutta omasta itsestään. (Juntunen 2010, 23.)

Marja-Leena Juntusen (2010) mukaan Dalcroze-pedagogiikka sisältää kolme osaa, jotka Dalcroze nimesi rytmikaksi, säveltapailuksi ja improvisoinniksi. Pedagogiikan tehtävänä on yhdistää korvan kehittämisen, kehon liikkeen ja improvisoinnin. Tarkoitus on kehittää muusikkoutta laaja-alaisesti ja kokonaisvaltaisesti musiikkia ja liikettä yhdistäen. Oppiminen on siis prosessi, joka kehittyy ja järjestyy kunkin opetusryhmän mukaisesti. Opettajan tehtävä on rakentaa opetusprosessista johdonmukainen ja järkevä kokonaisuus ja rohkaista oppilaita ilmaisemaan musiikkia juuri omalla tavallaan. (Juntunen 2010, 1–20.)

Dalcroze-pedagogiikassa rytmikka on kaiken ydin. Ihmiselle on luontaista kehittää musiikin rytmiä kehon kautta, sillä keho ja liike ovat jo luontaisesti rytmisiä. Dalcrozen mukaan oppilaiden täytyy ensin oppia liikkumaan rytmisesti ennen kuin he pystyvät soittamaan rytmisesti. Hänen keskeisenä ajatuksenaan on, että ennen soitonopiskelun

alkua lapsen tulisi saada kokea ja tuottaa musiikkia omalla kehollaan sekä kehittää taiteellisuutta ja kiintymystä musiikkiin. (Juntunen 2010, 20–21.)

Dalcroze-pedagogiikassa säveltapailun opettamisen tavoite on kehittää sisäistä kuuntelukykä. Sävelkorkeuksien ja sävelsuhteiden hahmottamista kehittää säveltapailun opiskelu. Se myös edistää kykyä kuulla sekä muistaa että erottaa erilaisia äänensävyjä. Juntusen (2010) mukaan lapsen tulisi oppia laulamisen ja soittamisen yhteydessä myös sekä kuuntelemaan että kuulemaan. Dalcroze korosti pedagogiikassaan, että säveltapailua tulisi opiskella muutenkin kuin vain nuotteja opettelemalla, aktiivisesti tekemällä, laulamalla ja liikkumalla. (Juntunen 2010, 21–22.)

Musiikki tarjoaa hyvän mahdollisuuden improvisointiin, mikä edistää uusien ideoiden syntymistä ja samalla vahvistaa oppilaan omaa ilmaisua. Dalcroze-pedagogiikassa improvisointi tapahtuu liikkuen, laulaen, soittaen ja näytellen. (Juntunen 2010, 22.) Dalcroze-pedagogiikkaa voidaan käyttää myös erilaisten musiikkityylien ja -lajien oppimiseen. Opettajan tehtävä on kehittää oma tapansa soveltaa Dalcrozen ajatuksia tavoitteiden mukaisesti ja kullekin opetusryhmälle sopivaksi. Dalcroze-menetelmä perustuu periaatteelle: näytä mitä kuulet; näytä mitä näet; näytä mitä kuvittelet. (Nivbrant Wedin 2015, 13–15.)

2.3.2 Inkeri Simola-Isaksson (1930-2012)

Simola-Isaksson (2004) tiivistää musiikkiliikunnan seuraavaan lauseeseen: ”Se on rytmikkaa, kuuntelua ja kuuntelukasvatusta, improvisointia ja plastiikkaa.” (Nenonen 2018, 64).

Suomalaisen musiikkiliikunnan kehittäjänä pidetään Inkeri Simola-Isakssonia, joka sai vaikutteita Carl Orffin ja Emile Jaques-Dalcrozen musiikkikasvatusideoista sekä Rudolf Von Labanin kasvatuksellisesta tanssista. Simola-Isaksson loi kaikenkattavan musiikillisen ilmaisun sekoittamalla eri pedagogien ideoita käyttämällä luovuuttaan ja omistautumalla urallaan musiikkiliikunnan opettamiseen ja kehittämiseen. Perinteisen koreografioiden tilalle hän toi luovan liikkeen ja tanssillisen ilmaisun. (Seppänen, Tarvonen & Lindberg-Piironen 2017, 273.)

Nenosen (2018) mukaan Simola-Isaksson (2004) tiivistää musiikkiliikunnassa musiikin ilmaisun kehonliikkeiden avulla. Musiikillisia sävyjä ilmaistaan liikkein keinoin ja erilaiset muotorakenteet muodostelmissa liikkuen. Oppilaiden oman luovan ilmaisun mahdollisuudet edellyttävät musiikin peruselementtien toteutusta liikunnan ja kokonaisvaltaisen tietoisuuden avulla. Oppilaan uudet ideat ilmaista ja toteuttaa omaa musiikkielämystään monipuolisesti syntyy, kun oppilas kokee ja aistii erilaisia liikunnallisia toteutuksia. (Nenonen 2018, 62; Simola-Isaksson 1982, 8–9.) Esimerkiksi lapsille täysin spontaani toiminto rytmi yhdistettynä lauluun ja lallatukseen syntyy lapselta täysin luontaisesti. Näitä luontaisia toimintoja tulisi käyttää opetuksen pohjapilareina, sillä niistä voidaan rakentaa monipuolisia musiikillisia kokonaisuuksia. (Nenonen 2018, 62; Simola-Isaksson 2004.) Omista tietotaidoista ja musikaalisuudesta riippumatta musiikkiliikunta antaa kaikille mahdollisuuden tuntea ja oivaltaa musiikkia liikkuen oman kehonsa kautta. Musiikkiliikunta rohkaisee ja sallii persoonallisin keinoin ilmaista musiikkia kokonaisvaltaisen kokemisen kautta. (Nenonen 2018, 61-62; Simola-Isaksson 2010, 39.)

Opettajan tärkeä tehtävä on kohdella oppilaita tasavertaisesti sekä myötätuntoisesti. Opettajan on hyvä olla tietoinen siitä, mitä ja miten opettaa. Eteneminen on hyvä tapahtua opetusryhmän tason ja taitojen mukaan, yksinkertaisesta vaativampaan. Musiikkiliikunta ei saisi koskaan tuntua liian vaikealta. Niin oppilailla kuin aikuisillakin olisi tärkeää, että ryhmässä säilyisi kaiken aikaa turvallinen ilmapiiri. Opettajan vastuu on huolehtia siitä, että oppilaille ei tulisi halua lähteä pois tunnilta. (Nenonen 2018, 62; Simola-Isaksson 2004.)

3 Tutkimusmenetelmät

3.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena toimintaan ja havainnointiin perustuvana tutkimuksena. Kvalitatiivinen tutkimus on todellisen elämän kuvaamista, jossa tapahtumat voivat muokkaantua ja määrittyä selkeämmiksi tutkimuksen edetessä. Tutkimuskohdetta pyritään tutkimaan kuitenkin mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja käytännönläheisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 161.) Heikkisen (2018, 215) mukaan toimintatutkimus voidaan määritellä lähestymistavaksi,

jossa yhdistetään käytännön kehittämistyö ja tutkimus. Toimintatutkimuksessa pyritään löytämään tietoa, joka edistää tapojen kehittämistä eli halutaan tietää, miten asiat voitaisiin tehdä paremmin. Osallistumalla tutkittavan yhteisön toimintaan tutkija pyrkii ratkaisemaan jonkin tietyn ongelman yhdessä yhteisön jäsenten kanssa. Toisin sanoen toimintatutkimuksen perusidea on ottaa ne ihmiset, joita tutkimus koskettaa, mukaan hankkeeseen sen täysivaltaisina jäseninä sekä pyrkiä kehittämään yhdessä asetettuja päämääriä. (Eskola & Suoranta 2018, 129.) Heikkisen (2018, 216) mukaan toiminnan käsitteellä viitataan sosiaaliseen ihmisten yhteistoimintaan eli tutkimukseni yhteydessä opetusryhmän vuorovaikutukseen ja ongelman ratkaisemiseen yhdessä ryhmän kanssa.

Tuomin & Sarajärven (2009, 82) mukaan toimintatutkimus perustuu osallistuvaan havainnointiin ja kokemuksiin. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija pyrkii olemaan aktiivinen yhdessä tiedonantajensa kanssa. Havainnoinnin tarkoitus ei tule olemaan salaista ja toimintaan vaikuttamatonta, vaan sillä pyritään vaikuttamaan tutkimuksen kohteeseen, sekaantumalla itse siihen. (Eskola & Suoranta 2014, 128.) Mitä perustellumpaa tutkijan aktiivinen oma vaikuttaminen on, sitä toimintatutkimuksellisempi tutkimuksen näkökulma on. Tutkimuksen näkökulmasta tärkeäksi osaksi tiedonhankintaa muodostuvat siis sosiaaliset vuorovaikutustilanteet. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 82).

Toimin tutkimuskokeilussa sekä opettajan- että tutkijan ja havainnoijan roolissa. Tutkin, reflektoin ja kehitän omaa opetustapaani. Opettajan roolissa tutkin yksilöiden ja ryhmän toimintaa sekä yksilöiden oppimista eri menetelmien avulla. Kun taas tutkijan roolissa toimin osana tutkimaani yhteisöä ja aineiston keruu tapahtuu osallistuvan havainnoin avulla. Havainnoinnin avulla voidaan saada juuri välitöntä suoraa tietoa yksilöiden, ryhmien ja organisaatioiden toiminnasta ja käyttäytymisestä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 213.) Analysoin ja tulkiten lapsia haastatteleamalla heidän kokemuksiaan opetuskerroista sekä heidän mielikuvistaan ja näkemyksistään eri kulttuurien kirjoon. Tutkimuskohteena on monikulttuurisen musiikki- ja tanssi-ilmaisun hyödyntäminen varhaisiän musiikinopetuksessa sekä opetuksen kehittäminen monikulttuurista musiikkiliikuntaa apuna käyttäen.

3.1.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelun hyötynä muihin tiedonkeruumuotoihin on se, että siinä voidaan hallita aineiston keruuta tilanteiden mukaan ja täsmentää saatavia vastauksia (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 205). Haastattelun lähtökohtana on löytää merkittäviä vastauksia tutkimuksen tarkoitukseen ja ongelman ratkaisuun. Ennalta määritetyt teemat, kuten tutkimuksessani maanosat, pohjautuvat jo ennalta tiedettyyn tutkittavaan ilmiöön. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 75.)

Toteutin haastattelun ryhmähaastatteluna. Hirsjärven, Remeksen & Sajavaaran (2010, 210) mukaan ryhmähaastattelu on toimiva tiedonkeruun muoto, sillä samalla tietoja saadaan haastattelussa useammalta henkilöltä. Ryhmähaastattelun kannalta tärkeä on huomioida kaikkia henkilöitä tasavertaisesti, jotta välttyttäisiin pelkästään vahvempien henkilöiden vastauksilta. Sulkusen (1990, 264) mukaan ryhmähaastattelu on mielekäs silloin, kun tutkitaan ryhmien kulttuureja, näkemyksiä ja arvoja.

Haastatteluni on myös kokemuksen tutkimusta, sillä pyrin saamaan tietoa inhimillisen kokemuksen myötä. Tutkimuksen kohteena ovat lasten erilaiset kokemukset monikulttuurisuudesta ja sen yhdistämisestä musiikkiin ja tanssiin. Haastattelut toteutetaan teemahaastattelun muodossa, joissa kysymykset liittyvät kokemuksiin ja mielikuviin monikulttuurisuudesta musiikki- ja tanssi-ilmaisuun yhdistyen. Tavoitteena on selvittää lasten mielikuvia, käsityksiä ja kokemuksia kaiken kattavasta monikulttuurisuudesta ja ensisijaisesti työtavan käyttökelpoisuudesta.

3.1.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen kannalta tärkeää on rajata aihe tarpeeksi suppeaksi. Rajauksella tarkennetaan, mitä aiheesta halutaan tietää tai mitä siitä halutaan osoittaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 81.) Kun tutkimusongelman rajausta saatiin valmiiksi, tutkimuskysymykset selkeytyivät seuraavaan muotoon:

1. Miten monikulttuurista musiikki- ja tanssikasvatusta toteutetaan muskarissa?
 - a. Mihin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota monipuolisen lastentanssi- ja muskaritunnin suunnittelussa ja toteutuksessa?

2. Millä tavoin lasten ymmärrystä ja arvostusta muita kulttuureja kohtaan voidaan lisätä?
 - a. Miten voidaan pyrkiä pois mahdollisista ennakkoluuloista?

3.2 Aineiston kerääminen ja analyysimenetelmät

Kvalitatiivista tutkimusta tehdessä on tärkeää määritellä tutkimusaiheen keskeiset käsitteet. Tutkijan on oltava tietoinen siitä, mitä käsitteitä aiheeseen liittyy sekä millaisia merkityksiä ja arvoja niihin sisältyy. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.) Tämän tutkimuksen keskeisimmät käsitteet ovat varhaisiän musiikkikasvatus, tanssikasvatus sekä monikulttuurisuus. Laadullisen tutkimuksen pohjana käytetään aineistolähtöisyyttä, kun halutaan selvittää jo olemassa olevaa kirjallista perustietoa tutkittavaan toimintaan. Oman tutkittavan alueen rajaaminen on todella tärkeää, sillä laadullista aineistoa on hyvin paljon saatavilla. (Eskola & Suoranta 2014, 17-19.)

Olen rajannut aiheittani muutamiin musiikki- ja tanssikasvatuksen työtapoihin, jotka ovat mahdollisia toteuttaa varhaisiän musiikinopetuksessa. Muskarihetkien tuntisuunnitelmien teoreettisena pohjana oli varhaisiän musiikki- ja tanssikasvatukseen perustuvia työtapoja sekä monikulttuurisuuteen pohjautuvia materiaaleja. Hirvisniemen, Remeksen sekä Sajavaaran (1997, 223) mukaan kenttävaiheessa kerätään tutkimusaineistoa. Kenttävaihe tarkoittaa opinnäytetyöni tapauksessa opetuskokeiluryhmää. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on, että aineiston analysointia tehdään jo kenttävaiheessa eikä vasta koko aineiston keruun jälkeen (Kiviniemi 2007, 79). Tutkimusaineistoa analysoidaan kuitenkin koko tutkimusprosessin aikana (Hirviniemi, Remes & Sajavaara 1997, 223). Kenttävaiheen aikana pidin tiiviisti kirjaa referoimalla havaintoja tunninkulusta. Joka tunnin jälkeen kirjoitin aina itsearvion, jotta pystyin havainnoimaan jälkepäin omia päätelmiä sekä kehittämään tunteja paremmiksi. Kuvaamisluvan estymisen vuoksi panostin erityisesti omiin muistiinpanoihin ja pidin päiväkirjaa musiikkituokioista. Omien muistiinpanojen tekemiseen ja havainnointiin käytin pohjana Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirjan lukua Musiikkitoiminnan suunnittelu (ks. Lindeberg-Piironen, Ruokonen & Pantsu 2017, 339–388). Tuntisuunnitelmia ja menetelmiä oli näin helpompi kehittää tulevia tunteja ajatellen. Muistiinpanot tukivat osallistavan havainnoinnin analysointia, koska

opetustilanteen tapahtumiin pystyi aina palaamaan myös opetustilanteiden jälkeen. Aineiston loppuanalyysi ja päätelmät kirjoitettiin ylös vasta kenttävaiheen eli opetusjakson jälkeen. Varsinaisessa kirjoitusprosessissa verrattiin kerättyä ja analysoitua aineistoa lähdekirjallisuuteen.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tehdä kymmenen kerran monikulttuurinen tanssimuskari kokeilu 5-7-vuotiaiden muskariryhmään. Jotta pystyin analysoimaan tulokset mahdollisimman tarkasti, perehdyin ja otin selvää tanssimuskareista ja erilaisista musiikkikulttuureista. Keväällä 2019 kävin havainnoimassa erilaisia tanssimuskareita. Kirjoitin ylös tunnin kulkuun liittyviä seikkoja, kuten tanssityylejä, ja erilaisia tanssiharjoituksia. Kiinnitin myös huomiota opettajan asenteeseen, tunnin monipuolisuuteen sekä musiikki- ja tanssi-ilmaisuun. Toteutin tutkimukseni omassa muskariryhmässäni, joten tunsin lapset entuudestaan hyvin. Tiesin, minkälaiset musiikki- ja liikuntaleikit ryhmälle toimivat. Jokaisen tunnin jälkeen arvioin tunnin toimivuutta ja tein tarvittavia muutoksia seuraavan tunnin suunnitelmaan itsearviointin avulla. Tarkoituksena oli opettamisen lomassa havainnoida myös omaa tekemistä, jotta saisin selville, kuinka monipuolisesti itse opettajana opetan eri tanssi- ja musiikkikulttuureita.

3.3 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön tutkimuksen osallistujajoukko on pieni, joten sen luotettavuutta on vaikea arvioida. Tutkimuksessa itse tutkija on myös tärkeä aineistonkeruun väline, sillä kyseessä on osallistuvan havainnoinnin menetelmä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 205). Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on se, että tutkijan näkemykset ja tulkinta kehittyvät tutkimuksen edetessä (Kiviniemi 2007, 81). Näin ollen tulokset voivat vaihdella eri tutkijoiden välillä samanlaista tutkimusta toistettaessa.

Pohdin tutkimuksen luotettavuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä myös ihmisyyden kautta. Kokemuksiin vaikuttaa aina ihmisen tausta ja sen hetkinen olotila. Luotettavuutta arvioitaessa tai vastaavaa tutkimusta toistettaessa tulee ottaa huomioon se, että jokainen lapsi on kehitystasoltaan ja luonteeltaan erilainen. Luotettavuuden arvioinnin tärkeänä osa-alueena voidaan pitää myös tutkimuksesta tehtyä tarkkaa raportointia tutkimuksen toteuttamisesta. (Kiviniemi 2007, 83.)

Tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti koko tutkimuksen ajan, sillä sitä säilytettiin huolellisesti ja sen tietoja ja tuloksia käytettiin ainoastaan kyseessä olevaan opinnäytetyöhön. Jokainen osallistuja huoltajineen myönsi kirjallisesti osallistuvansa tutkimukseen. Tutkimuksen aluksi sekä osallistujille että heidän huoltajilleen selvitettiin tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet. Tutkimukseen osallistuvista lapsista ei kuitenkaan kerätty henkilökohtaisia tietoja eikä heitä arvioitu yksilöinä. Kaikkia osallistuja käsiteltiin raportoinnissa täysin anonyymisti.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

4.1 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin 5-7-vuotiaat lapset. Esikouluikäisellä lapsella on meneillään nopea kasvukausi, jolloin eletään ylimenokautta lapsuudesta. Lapsella on suuri liikunnantarve ja sen vuoksi musiikkiliikunta tulisi olla keskeisessä roolissa. (Ruokonen 2016, 36.) Ruokosen (2016, 36) mukaan esiopetusikään tultaessa lapsen musiikillinen ja taiteellinen ilmaisu muuttuu, sillä lapsi alkaa tiedostaa musiikilliseen ja taiteelliseen työskentelyyn ja ilmaisuun liittyvät näkökulmat, mielipiteet ja mahdollisuudet.

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Keskisuomalaisen musiikkiopiston kanssa. Tutkimus toteutettiin syksyllä 2019 ja keväällä 2020. Tunnit suunniteltiin tukemaan ikävuosille luontaisia musiikillisia kehitymisalueita. Ryhmä koostui yhdeksästä oppilaasta, joista osalla on aikaisempaa musiikillista taustaa. Opetuskertoja oli kymmenen 30 minuutin tuntia ja tunnit pidettiin kerran viikossa. Opetuskertoja ennen tutustuttiin tanssikasvatukseen ja harjoiteltiin erilaisia liikeharjoituksia. Opetuskertojen välissä oli joulumatinea, jossa esitimme syksyllä harjoiteltuja lauluja ja leikkejä. Opetuskertojen lopussa pidettiin noin 15 minuutin päättökeskustelu, jossa keskustelimme koko prosessista ja lapsille esiin nousseista mielikuvista. Tutkimukseen osallistuvien lasten huoltajille tehtiin tutkimuslupalappu, jossa pyydettiin suostumus osallistua tutkimukseen. Tutkimus ei saanut videokuvauslupaa, joten tunteja ei taltioitu videolle.

4.2 Musiikkituokioiden suunnittelu

Tutkimuksen opetuskertoja oli kymmenen, joissa käytiin läpi viiden maanosan musiikki- ja tanssikulttuureita. Kymmenestä tunnista aina kaksi keskityttiin johonkin tiettyyn maanosaan, kuten Eurooppaan, Afrikkaan, Amerikkaan, Aasiaan ja Oseaniaan. Jokaisen tunnin aluksi matkustettiin johonkin maahan ja keskusteltiin, mitä kyseisestä maasta jo entuudestaan tiedettiin. Tunnin aikana tutustuttiin kyseisten maiden musiikki- ja tanssikulttuureihin erilaisten laulu-, soitto- ja liikuntaharjoitusten avulla. Tunteihin yhdistettiin musiikin ja liikunnan lisäksi myös maantietoa ja historiaa. Jokaiseen maanosaan tutustuttiin kahden opetuskerran aikana, jonka jälkeen keskusteltiin lasten kanssa heidän mielipiteistään ja näkemyksistään. Näin saatiin käsitys lasten kulttuurituntemuksesta sekä ennen maahan tutustumista, että sen jälkeen. Maat, jotka valitsin opetuskokeiluun, olivat itselleni tuttuja tai niihin löytyi helposti lauluja ja leikkejä toteutettavaksi. Opetuskertojen jälkeen keskusteltiin yhdessä lasten kanssa siitä, mitä he olivat oppineet muiden maiden kulttuureista ja oliko heidän käsityksensä muuttunut opetuskertojen lomassa.

4.2.1 Materiaalit

Pohtiessani materiaalien valintaa suunnittelin opetuskertani mahdollisimman helposti toteutettaviksi. Käytin pääasiassa niitä materiaaleja, mitä luokkatilasta löytyi. Tunnin suunnittelussa otin huomioon materiaalien tuomiseen ja pois viemiseen käytettävän ajan. Materiaaleina käytin muun muassa eri maiden lippuja, karttaa, videoita, eri soittimia ja huiveja. Tanssimusiikit soitin tietokoneeltani kaiuttimen kanssa. Tanssin apuna käytin eri materiaaleja, jotka kuuluivat kyseiseen kulttuurin perinteeseen, kuten kumisaappaita ja puukeppejä.

Kuva 1. Eri maiden liput

4.2.2 Musiikkikasvatuksen työtavat

Musiikkituokioissa toistuvat elementit loivat tutun ja turvallisen ilmapiirin tunnille. Tämän vuoksi otin ryhmälle tutun alku- ja loppulaulun, joissa huomioitiin jokainen lapsi sekä yksitellen että yhdessä. Alkulaulun tehtävä oli toivottaa muskarilaiset tervetulleiksi, esimerkiksi yhdistämällä siihen yhteinen syke. Alkulauluna käytin ”Moi, moi, moikataan –laulua, jossa kysyttiin vuorotellen, kuka puhuu täällä. Lapset saivat kaikki toistaa oman nimensä ensin yksin ja sen jälkeen kaikki yhdessä, mikä auttoi myös koko ryhmän tutustumisessa ja nimien muistamisessa. Loppulaulun tarkoitus oli päättää tilaisuus ja kiittää yhteisestä musiikkihetkestä. Soittorasia toimi ryhmän loppulauluna, jossa laulettiin ja leikittiin yhdessä kaikille tuttu laululeikki. Loppulaulu kertoi lapselle, että nyt oli muskaritunti päätöksessä ja kohta päästään kotiin.

Vastapainona aktiiviselle tanssimuskarille pidin tunnin loppupuolella rentoutushetkiä. Rentoutushetkessä kerättiin uusia voimia ja sulateltiin juuri opittua. Tällöin annettiin kehon ja hermoston levätä. Eve Alhon (VaMO) mukaan jo opetustuokion suunnittelussa tulisi huomioida rentoutumisen osuus ja pysähtyä hetkeksi hiljentymiseen ja kuunteluun (Lindeberg-Piiroinen, Ruokonen & Pansu 2017, 366).

Musiikkituokioiden teemana oli monikulttuurisuus. Käytin videoita konkretisoimaan joitakin kulttuureja. Lapset näkivät, millaisia ihmisiä eri maissa asuu ja millaista heidän tapansa ja toimintansa on. Opetuskertojen tavoitteena oli myös tutustua eri maiden

soittimiin, kuten djembeen, kanteleeseen ja rytmisoittimiin. Soittoharjoituksissa käytiin läpi soittimen historiaa ja soittotekniikkaa. Soittimiin tutustuttiin eri maiden kulttuurien kautta, jotta lapset saivat käsityksen, soittimien historiasta.

4.2.3 Tanssikasvatuksen työtavat

Tuntisuunnitelmat perustuivat pääosin Labanin viiteen liikkeen peruselementtiin (ele, eteneminen, alhaalta ylöspäin suuntautuva liike, pysähdys ja käännös), joita lähdettiin harjoittelemaan ensin yhdessä ja myöhemmin koreografian kanssa. Aluksi keskityimme kokeilemaan erilaisia eleitä ja liikkeitä Labanin elementtien mukaisesti. Tuntien kuluessa lapset pääsivät itse suunnittelemaan ryhmissä pieni koreografioita, joita myöhemmin esitettiin koko ryhmälle. Lapset pääsivät improvisoimaan ja yhdistelemään oppimiaan liikkeitä.

Opetuskerroilla tutustuimme musiikin ja liikkeen yhdistämiseen sekä omaan kehoon tutustumiseen. Monet tanssiharjoitukset alkoivat helpommista liikkeistä ja ne etenivät kerta kerralta vaikeammiksi. Tein myös erilaisia harjoituksia, jossa lapset saivat valita itse oman tasonsa, jotta jokainen sai edetä oman tasonsa mukaan. Opetuskertojen puoli välissä pidimme esityksen vanhemmille, jossa esitimme eri tanssi- ja musiikkiesityksiä, joita olimme harjoitelleet musiikkituokioiden edetessä.

Opetuskerroilla halusin varmistaa, että opetus oli vaihtelevaa ja monipuolista. Pohdin tuntien tavoitteita ja sisältöjä, sillä halusin luoda mielekkäitä tuntisuunnitelmia. Anttilan (1994, 51) mukaan opettajan tulisi käyttää eri työtapoja tanssin opetuksessa. Tanssin opetusta tulisi monipuolistaa luovien menetelmien kautta, mutta opettajajohtoisuus tanssitekniikan opetuksessa on kuitenkin suotavaa. Vaihtelevasti erilaisia työtapoja käyttäen voi tanssikasvatuksen osa-alueita liittää luontevasti yhteen. (Anttila 1994, 51.)

4.2.4 Tanssitekniikat

Teemaksi valikoitunut monikulttuurisuus vaikutti tanssitekniikoiden valintaan. Kunkin maanosan kohdalla pohdin, mitä tanssityyliä haluan opettaa. Aluksi keskityimme rytmin löytämiseen ja helpompiin koreografioihin. Näin lapset tutustuivat vähitellen liikkeen ja rytmin löytämiseen. Ensimmäisillä tunneilla tutustuimme suomalaiseen

letkajenkkaan, josta siirryimme opetuskertojen edetessä amerikkalaiseen hip hoppiin. Muihin maihin matkatessa tutustuttiin niiden tanssityyleihin ja kulttuuriin.

Tunnilla koostuivat eri vaiheista, kuten kontakti-, tila-, yksilö-, pari- tai ryhmä- ja mielikuvaharjoituksista. Kontaktiharjoituksissa keskityin kontaktin luomiseen oppilaiden ja opettajan ja oppilaiden kesken. Tilaharjoituksissa pyrin käyttämään koko luokkatilaa ja vapauttamaan lasten energiaa lämmittelyharjoitusten tyyppisesti. Yksilöharjoitukset vaativat keskittymistä ja tietoisuutta omasta kehosta ja aisteista. Pari- tai ryhmäharjoitukset auttoivat vuorovaikutukseen ja tietoisuuteen toisista. Mielikuvaharjoitukset auttoivat opittujen asioiden syventymistä ja kokonaisvaltaista ilmaisua. Pyrin lopettamaan tunnin rauhallisesti rentoutukseen ja lapsilta saatavaan palautteeseen.

Tuntisuunnitelmien tavoitteenani oli lasten oman luovuuden käyttö ja turvallisen ilmapiirin luominen. Pidin tärkeänä lasten omien koreografioiden ja liikkeiden suunnittelua sekä yleisen positiivisen ilmapiirin luomista. Tämä antoi lapsille luvan tutustua omaan kehoonsa ja kokeilla erilaisia liikkeitä ja käyttää omaa mielikuvitusta. Anttilan (1994, 16) mukaan turvallisen tilanteen ja positiivisen ilmapiiriin vallitessa lasten omaperäiset luovuuden ideat kolminkertaistuvat. Tanssikasvatuksessa leikinomainen harjoittelu, liikekokeilu ja oma-aloitteinen aktiivinen toiminta antavat mahdollisuuksia henkisen ja fyysisen luovuuden syntymiseen. (Anttila 1994, 17.)

4.2.5 Muskarituokioiden tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutustua muiden maiden musiikki- ja tanssikulttuureihin ja tuoda niitä tutummaksi ja osaksi muskarituntia. Taustalla oli myös kiinnostus kehittää varhaisiän musiikkikasvatukseen uusia erilaisia tapoja toteuttaa monikulttuurista musiikinopetusta sekä pohtia erilaisia toteutustapoja monikulttuuriseen musiikin ja tanssin opetukseen. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli lisätä lasten ymmärrystä ja arvostusta muiden maiden kulttuureihin ja pyrkiä pois mahdollisista ennakkoluuloista. Muskarituokioissa yhdistettiin musiikkia ja tanssia sekä integroitiin mukaan myös maantietoa ja historiaa. Maantietoa esiintyi esimerkiksi kartan avulla, kun tarkasteltiin kunkin maan kohdalla, missä juuri nyt ollaan. Historiaa käytiin läpi esimerkiksi soittimista ja niiden taustoista tai maan kulttuurihistoriasta.

Lasten luovuuden herättämiseen edellytetään erilaisia mielikuvia herättävä ja innostava kokemus. Pyrin suunnittelemaan muskarituokioista elämyksellisiä ja mielikuvituksellisia, joihin jätetään tilaa myös lasten omille ideoille ja luovuudelle. Jatkuva teema, opinnäytetyössäni matkustaminen, mahdollistaa tuntien jatkuvan ”punaisenlangan” ja luo yhtenäisen kokonaisuuden muskarihetkiin.

Musiikkiin ja ilmaisuun liittyvässä toiminnassa, kuten kokemisessa, tuntemisessa sekä moniaistisissa havainnoissa, lapsen kehollisuus on vahvasti läsnä. Opettajana pyrin olemaan kannustava ja luotettava, jotta lasten oppimisympäristö olisi mahdollisimman hyvä. Tuntisuunnitelmani perustuivat pääosin yhdessä tekemiseen, sillä se tuo iloa ja innostaa kehittämään myös omia taitojaan. Ruokosen (2016, 61) mukaan myönteisillä tunnekokemuksilla ja ryhmän yhteisellä positiivisella ilmapiirillä on vahva vaikutus lapsen oppimiseen.

5 Musiikillinen tanssimatka

Tämä luku käsittelee musiikkituokioiden tarkempia tapahtumia ja tuntien kulkua. Tutkimuksen tutkittavaa aineistoa ovat musiikkituokioiden aikana tehdyt havainnot ja itsearviot. Niiden pohjalta arvioitiin menetelmien toimivuutta. Opetuskertojen itsearviot, tuntisuunnitelmat ja niiden musiikilliset- ja pedagogiset tavoitteet löytyvät liitteenä. Matka saa alkunsa Euroopasta, jonka yhteydessä pohditaan suomalaista musiikkikulttuuria. Tämän jälkeen matka etenee kaukaisempiin maanosiin, joiden aikana tarkastellaan eri maiden musiikkipiirteitä ja esiin nousseita mielikuvia. Kymmenen musiikkituokion aikana tutustuimme viiteen eri maanosaan: Eurooppaan, Afrikkaan, Amerikkaan, Aasiaan ja Oseaniaan.

5.1 Tutkimukseen johdattelu

Ennen tutkimusmatkan alkua keskustelin lasten kanssa tulevasta tutkimuksesta. Kerroin heille, mitä tulevat 10 muskarikertaa tulevat sisältämään. Halusin osallistaa myös lapsia keskusteluun kysymällä heiltä heidän matkustuskohteistaan. Lapset kertoivat innoissaan, missä maissa he olivat käyneet. Samalla he myös kertoivat maita,

joista eivät oikeastaan tienneet entuudestaan mitään. Ryhmässä oli paikalla yhdeksän lasta ja suurimmalla osalla oli jo aikaisempaa musiikki taustaa.

Alkulaulun jälkeen siirryimme lämmittelyleikkiin, jota käytin samalla tilaharjoituksena. Leikin ideana oli seurata ja matkia johtajaa eli ensimmäistä henkilöä jonossa. Johtaja vaihtui aina triangelin äänestä. Näin lapset pääsivät itse lämmittelemään, käyttämään tilaa, seuraamaan ja samalla itse keksimään erilaisia liikkeitä. Aktiiviset lämmittelyleikit herättävät lapset ja samalla he pääsevät purkamaan energiaa, mikä auttaa keskittymään lopputunnin kulkuun. Tämän jälkeen tutustuimme Labanin viiteen liikkeen peruselementtiin.

1. Ele: Päänheilautus, aaltoliike, käsien heilautus
2. Eteneminen: Tilassa liikkuminen eri tavoin, esim. Pyörien, juosten, kontaten
3. Hyppy: Ponnahduksia ylös ja sivuille
4. Pysähdys: Jähmettyminen paikoilleen
5. Käännös: Suunnanvaihtaminen kesken liikkeen

Harjoitusten aikana taustalla soi musiikki, josta sai inspiraatiota liikkumiseen. Musiikki tai säestys ei saa olla liian hallitsevassa osassa, joten käytin instrumentaalia ja rauhallista musiikkia. Anttilan (1994, 27) mukaan kuunteleminen edellyttää keskittymistä, ja mitä enemmän elementtejä musiikki sisältää, sitä vaikeampi on tuottaa liikettä. Musiikin oikea käyttö helpottaa ja vapauttaa liikkumista ja tukee ilmaisua.

Harjoituksen ensimmäisellä kerralla näytin lapsille mallina, mitä tehdään. Käytin peilikuvatekniikkaa, jossa olin lasten edessä katsoen heihin päin. Harjoittelimme jokaista elementtiä vuorotellen ja keksimme niistä erilaisia versioita. Etenimme luokan päästä päähän kahdessa rivissä aina kokeillen erilaisia elementtejä. Tämän jälkeen jaoin lapset kolmeen ryhmään ja he saivat ryhmissä käyttää näitä viittä liikkeen peruselementtiä ja suunnitella oman liikkeiden sarjan. Omien liikkeiden ja sarjojen keksiminen on tärkeää, sillä siinä kehittyvät vuorovaikutustaidot sekä omat ideat. Tämän jälkeen esitimme koreografiat kaikille ja keskustelimme niistä. Lapset pitivät esityksen suunnittelemisesta ja esittämisestä. Ennen loppulaulua teimme rentoutuksen, jossa hierottiin paria musiikin soidessa taustalla. Lopuksi keskustelimme ryhmän kanssa tutkimuksen teemasta monikulttuurisuudesta sekä tanssimisesta.

Lapset odottivat innolla opetuskokeilun alkamista ja heidän asenteensa tanssia kohtaan oli positiivinen.

5.2 Eurooppa

Alkulaulun, keskustelun ja tutun seuraa johtaja lämmittelyleikin jälkeen aloitimme maailman ympärys matkan. Aloitimme matkustamisen aina samalla tavalla, Matkustan ympäri maailmaa laululeikillä, jossa muutuimme lentokoneiksi ja kiertelimme laulun aikana luokassa. Laulun jälkeen jokainen sai laskeutua omalla tavallaan maan pinnalle. Laskeuduttuamme näytin kyseisen maan lippua ja keskustelimme maasta. Kysyin lapsilta, mihin maahan laskeuduttiin ja näytin maantieteellistä sijaintia kartalta. Ensimmäinen maa, johon laskeuduttiin oli Suomi. Lapset tiesivät heti, missä maassa oltiin. Kysyin lapsilta, että tietävätkö he suomalaisia asioita tai jotakin suomalaista perinnetapaa. He tiesivät kanteleen ja saunan olevan suomalainen keksintöjä. Tämän jälkeen keskityttiin kuuntelemaan Kalevalainen runo. Lapset rauhoittuivat kuuntelemaan ja keskittymään suomalaiseen kansanperinteeseen Kalevalaan. Seuraavaksi soitimme kanteleilla suomalaista kansanmusiikkia. Kappale Sorsa soitti kanteleella perustui Kalevalaiseen runoon.

Kansanmusiikin jälkeen tutustuimme eurooppalaiseen kansantanssiin letkajenkkaan. Katsoimme Youtubesta videon letkajenkasta, jotta lapset saisivat käsityksen kyseisen tanssin tunnelmasta ja tekniikasta. Huomasin videon jälkeen lasten olevan todella innoissaan. Opetin lapsille letkajenkan kaavan: askel, askel, hyppy, askel, askel, hyppy, ympäri, ympäri, ympäri. Harjoittelimme tätä kaavaa ensin paikoillaan, kun se alkoi sujua, siirryttiin letkamuodostelmaan. Aluksi olin itse ensimmäisenä letkanvetäjänä ja lapset seurasivat letkanperässä. Taustamusiiikkina soi Vesivehmaan jenkka, johon tanssimme letkajenkkaa. Opettajana oli tärkeää huomioida musiikin tempo, jotta kaikki pysyisivät tanssissa mukana. Tanssin aikana oli tärkeää huutaa ääneen tanssikaavaa, jotta lapset pysyisivät siinä perässä. Letkajenkka sujui todella hyvin ja lapset pitivät tästä tanssista todella paljon ja toivoivat sitä vielä jatkossakin lisää. Letkajenkan jälkeen kertosimme edellisen tunnin viisi liikkeen perusmuotoa ja huomasin, että lapset olivat paljon vapautuneempia ja uskalsivat kokeilla omia ideoitaan helpommin kuin edellisellä kerralla. Teimme eleitä, etenemisiä, hyppyjä, pysähtymisiä ja käännöksiä luokan päästä päähän kahdessa eri ryhmässä.

Lopputunnista hiljennytettiin katselemaan ja kuuntelemaan varjoteatteriesitystä, jonka esitin lapsille. Varjoteatteri kertoi suomalaisista perinnetavasta, saunomisesta. Varjoteatteri oli jännittävä elämys ja lapset olisivat halunneet päästä myös itse mukaan tekemään teatteria. Lupasin, että ensi kerralla he saisivat kokeilla, sillä aika ei enää riittänyt siihen. Tunti päättyi Soittorasia loppulauluun.

Suunnittelin aluksi, että toisella Eurooppa tunnilla olisin ottanut jonkun eri maan kuin Suomen. Lapset kuitenkin toivoivat edellisellä tunnilla samoja leikkejä uudestaan ja en ehtinyt käyttää ajallisesti kaikkea suunnittelemaani. Tulin siihen johtopäätökseen, että pidän kaksi tuntia samasta maasta, jos materiaalia vain riittää. Lisäksi lauluihin ja tansseihin pääsee näin paremmin mukaan ja niitä pääsee soveltamaan vielä syvemmin. Ajattelin myös, että lapset saavat selkeämmän kuvan kyseisestä maasta, jos tutustumme niihin syvällisemmin kuin vain yhden kerran. Toisella Eurooppa tunnilla matkustettiin siis taas Suomeen. Kertasimme tutun kappaleen, Sorsa soitti kanteleella ja soitimme siihen omat kantele soolot. Jokainen lapsi sai soittaa välisoiton kohdalla omanlaisen soolon ja muut harjoittelivat kuuntelemaan toisen soittoa. Kertasimme letkajenkankaavan yhdessä opettajan näyttäen pelikuvana liikkeit. Tämän jälkeen menimme letkaan, jossa tanssimme nyt hiukan nopeammassa musiikissa letkajenkkaa. Vaihdoimme välillä myös letkanjohtajaa, jotta lapset pääsivät myös itse harjoittelemaan kaavan huutamista ja letkan vetämistä.

Tanssin jälkeen lähdimme metsään, jossa tapasimme yhden suomen kansalliseläimistä, karhun. Karhu halusi saunaan, joten ryhdyimme räppäämään ”Karhu ei saunomasta lakkaa”. Tähän näytin malliksi liikkeit ja sanarytmit. Lapset seurasivat kaiku-menetelmällä toistaen liikkeitä ja sanoja perässä. Räpin jälkeen lähdimme lämmittämään saunaa. Saunatarinan avulla eläydyimme suomalaisiin saunomisen rutiineihin liikkein ja sanarytmein. Lopuksi pääsimme ”lauteille” istumaan. Lasten toivomana teimme varjoteatteriesityksen nyt lasten esittämänä. Ryhmä jaettiin puoliksi ja toiset katsoivat ja toiset esittivät, jonka jälkeen vaihdoimme ryhmiä.

Kyselin lapsilta toisella tunnilla, mitä he muistavat nyt Suomesta. Moni lapsi kertoi innokkaasti saunasta, karhusta ja muista metsän eläimistä sekä Kalevalasta ja kanteleesta. Huomasin, että lapset olivat innoissaan kertoessaan asioita Suomesta. Oli hauska nähdä, että lapset puhuivat innokkaasti ja muistivat tunnilla käytyjä asioita. Opettajan roolissa ohjasin keskustelua, niin että kaikki saivat kertoa oman

näkemyksensä Suomesta. Jokainen lapsi kertoi jonkin asian Suomesta, mutta huomasin näiden kahden tunnin vaikuttavan hyvin suuresti lapsiin ja heidän näkemyksiinsä. Tunti lopetettiin yhteiseen loppulauluun.

5.3 Afrikka

Seuraavan maanosan teemaan johdatteli hyvin tuttu lämmittelyleikki, jonka musiikkina toimi Vittoiro Frajan kappale The Lions Sleep Tonight. Tällä kertaa kysyin lapsilta nämä viisi Labanin peruselementtiä ja he muistivat ne hyvin. Jokaisen tehtävä oli keksiä nyt jokin oma ele, eteneminen, hyppy, pysähdys ja käännös. Liikuimme taas kahdessa rivissä. Ensin teimme liikkeit erikseen, mutta tämän jälkeen yhdistimme kaikki viisi omaa liikettä. Rivit saivat esittää omat liikkeensä ja toinen rivi sai katsoa. Keskustelimme näistä liikkeistä ja halukkaat saivat kertoa omista keksinnöistään.

Keskustelun jälkeen matkustimme yhdessä Etelä-Afrikkaan. Arvuuteltiin, mikä lippu olisi nyt kyseessä. Yksi lapsista tiesi ja huusi Etelä-Afrikka. Haastattelin aluksi lapsia, mitä he tietävät entuudestaan Afrikan maanosasta. Vastaukseksi sain, että siellä on kuuma ja ihmisillä on eri värinen iho. Myös eläimiä tunnistettiin, kuten siellä on norsuja ja gepardeja. Näytin heille videon perinteisestä Ruandan tanssista. Lapset katsoivat videota ihmeissään. Videon jälkeen kysyin lapsilta, mitä erilaista suomalaiseseen kulttuuriin he huomasivat videolla. Vastaukseksi lapset kertoivat videolla olevan paljon rumpuja ja rytmikästä musiikkia. Myös värikkäisiin vaatteisiin lapset kiinnittivät huomiota. Videon jälkeen aloimme kokeilla erilaisia kehorytmejä. Valitsimme yhdessä mielekkäät kehorytmit ja teimme niillä komppia. Opetin afrikkalaisen Hoya Ho –laulun lapsille kehorytmejä ja kaikumetodia käyttäen. Lapset innostuivat laulamaan afrikkalaista Zulun kieltä laulaen ja liikkuen. Tein lauluun myös tanssin, jonka opettelimme heti lasten opittua laulunsanat ja melodian. Hoya Ho on afrikkalainen työlaulu, joka sopi hyvin Afrikka-teemaan. Tämän jälkeen tutustuimme Djembe-rumpuihin, jotka ovat Länsi-Afrikasta lähtöisin. Kerroin lapsille Djembe-rummun taustasta ja materiaalista, mistä rumpu koostuu. Opettelimme soittamaan kappaleen tahdissa tasajakoista komppia. Tämän jälkeen näytin lapsille videon afrikkalaisesta Gumboot-tanssista. Sen jälkeen teimme omanlaisen version kyseisestä tanssista. Opetin tanssia peilikuvana lasten edessä. Lapset eivät olisi halunneet lähteä tunnilta, mutta kerroin heille, että ensi tunnilla jatkamme samasta teemasta. Pyysin lapsia ja

heidän vanhempia tuomaan ensi tunnille kumisaappaat tai jotkut kolisevat kengät Gumboot-tanssia varten. Lopetimme tunnin tuttuun ja turvalliseen loppulauluun.

Toisella Afrikan opetuskerralla lämmittelyleikki tehtiin samalla idealla, mutta liikuttiinkin ylä-, keski- ja alatasoissa. Johtaja sai itse päättää, missä tasossa liikutaan ja muut seurasivat häntä. Sen jälkeen kertasimme Hoya Ho-laulun kehorytmeillä sekä laulun ja liikkeiden kanssa. Tämän jälkeen otimme djembe-rummut ja kokeilimme lauluun kahta erilaista komppia: kolmi- ja nelijakoista. Tämä onnistui lapsilta todella hyvin. Samalla lapset harjoittelivat tunnistamaan kappaleen A- ja B-rakennetta. Tällä kertaa lapsilla oli mukana kumisaappaat, joten pääsimme tanssimaan Gumboot-tanssia oikeiden välineiden kanssa. Kertasimme viime tunnin tanssin ja laitoimme kumisaappaat jalkaan. Lopputunnista pyysimme lasten huoltajat katsomaan tanssiesitystä. Tästä lapset pitivät kovasti ja he saivat samalla harjoitella esiintymistä. Ennen loppulaulua kysyin, millaiseksi lapset kokivat afrikkalaisen kulttuurin. Yksi lapsista sanoi, että haluaisi nyt matkustaa Afrikkaan. Usean lapsen mielestä afrikkalainen Zulun kieli oli hienon kuuloista ja afrikkalaiset tanssit olivat kiinnostavia. Erityisesti Gumboot-tanssi jäi monen lapsen mieleen. Lopetimme tunnin loppulauluun.

5.4 Kenraali ja joulumatinea

Näiden neljän opetuskerran jälkeen koitti joulumatinean kenraaliesitys ja seuraavalla viikolla joulumatinea, johon huoltajat saivat tulla katsomaan. Keskityimme näillä kerroilla vanhojen laulujen ja tanssien kertaamiseen ja esityksen opetteluun. Esityksessä oli jo aiemmin syksyllä tehtyjä laululeikkejä, joululauluja, afrikkalaisia ja suomalaisia musiikki- ja tanssiesityksiä. Kenraali meni todella hyvin ja lapset odottivat innoissaan ensi kerran joulujuhlaa. Joulumatinea onnistui myös todella hyvin. Aluksi kerroin vanhemmille, mitä olimme syksyn aikana lasten kanssa tehneet ja tämän jälkeen esitimme harjoittelemamme esityksen. Lapset nauttivat esittämisestä, vaikka aluksi heitä hiukan jännittikin. Pyrin kannustamaan heitä parhaani mukaan ja autoin heitä esityksen kulussa. Halusin saada heille elämyksellisen ja positiivisen kokemuksen esiintymistilanteesta. Tarjolla oli myös piparia ja mehua, mitä lopuksi päästiin herkuttelemaan.

5.5 Amerikka

Tällä kerralla matkustimme Amerikan maanosaan, Yhdysvaltoihin. Tutustuimme Yhdysvaltojen kulttuuriin Don't Worry Be Happy –kappaleen avulla, jossa moikkailtiin kaveria aina vastaan tullessa. Moikkailun jälkeen vaihdoimme kättelyyn ja kättelyn jälkeen ylävitosiin. Tämän jälkeen pysähdyttiin juttelemaan kaverin kanssa päivän kuulumisia. Tämä kehitti lasten vuorovaikutustaitoja sekä antoi viitteitä toisen kulttuurin tavoista. Leikin jälkeen keskusteltiin, mistä kappaleessa oikein laulettiin ja millaisia käsityksiä lapsilla oli amerikkalaisesta kulttuurista. Lapset tiesivät hampurilaisten olevan Amerikan maanosasta. He myös tiesivät, että Yhdysvalloissa on erilainen ilmasto kuin Suomessa. Seuraavaksi tutustuimme amerikkalaiseen spirituaaliseen kappaleeseen, Valo pieni mulla on. Opetin laulun kehorytmejä apuna käyttäen, sillä niiden avulla saa yhteisen sykkeen kehoon. Lapset saivat ensin kuunnella ja tämän jälkeen toistaa perässä. Kehoryminä käytettiin jalka, jalka, kädet sykettä.

Seuraavaksi tutustuimme yhdysvaltalaiseen tanssiin, Hip hoppiin. Näytin lapsille videon Youtubesta, jossa oli Hip hop ryhmä tanssimassa. Lapset olivat aivan innoissaan tästä tanssityylistä. Aloitimme Hip hopin harjoittelun perus pulssin löytämisellä. Ensin heilutimme päätä puolelta toiselle, sitten keskikroppaa ja lopuksi vielä lantiota ja polvia. Teimme nykiviä ja pyöriviä liikkeitä ikään kuin lämmittelimme vartaloa. Tämän jälkeen harjoittelimme oman hip hop tyylin luomista ja musiikista fiilistelyä Hip hop termin bouncen kautta. Aloitimme tehdä perus bounce-liikkeitä musiikin tahtiin eli liikuimme rennosti jaloista joustuen musiikin tahdissa. Kokeilimme erilaisia bounce-tyylejä myös liikkuen ympäri luokkaa. Lapset pääsivät näin musiikin ja hip hopin fiilikseen. Tämän jälkeen puhuimme räpistä ja räp-artisteista. Lapset tiesivät heti suomalaisista räppäreistä JVG:n ja Cheekin. Kerroin heille, että nyt aletaan tehdä yhdessä oma räppi. Autoin räpin teossa rajaamalla aiheen Amerikan maanosaan. Aloitimme räpin teon keksimällä sanoja, mitkä liittyivät Amerikkaan. Lapset keksivät sanoja, jotka kirjoitin ylös paperille. Sanoista aloimme muodostaa lauseita, jotka rimmaavat keskenään. Kirjoitimme luonnosversion räpistä, jonka muutamaaan kertaan harjoittelimme läpi. Suurimpana apuna autoin heitä lauseiden muodostuksessa, mutta pääosin lapset tekivät räpin aivan itse. Päätimme tunnin yhteiseen loppulauluun.

Toisen Amerikan teematunnin pidin suurin piirtein samanlaisena, mutta kehittelin laululeikkejä ja tansseja vielä pidemmälle. Kättelyleikissä kysyin nyt lapsilta, miten voisi tervehtiä kaveria ja he saivat ehdottaa erilaisia tervehdyksiä ja moikkailuja. Moikkailut tapahtuivat nyt halaillen ja päällä pukaten. Valo pieni mulla on -kappaletta lauloimme nyt kaanonissa kehorytmien kanssa. Selkeytimme ryhmiä niin, että jokaisella ryhmällä oli omat kehorytmit. Tämä onnistui hienosti ja lapset pysyivät hyvin omassa ryhmässä eivätkä karanneet toisen ryhmän mukaan. Jatkoimme tästä Hip hoppiin, jossa aluksi lämmittelimme erilaisilla bounce-liikkeillä. Olin suunnitellut lapsille tanssikoreografian, jonka opetin lämmittelyn jälkeen. Opetin koreografiaa peilikuvana lasten edessä, jotta heidän oli helpompi katsoa mallia ja tehdä perässä. Kävimme koreografian pienissä paloissa ja samalla kerraten ja yhdistellen eri kohtia. Koreografiasta tuli ehjä kokonaisuus, jonka loppuun lapset saivat keksiä oman loppuasennon. Hip hopissa painotin asenteeseen ja fiilikseen enkä niinkään sen tekniikkaan.

Seuraavaksi kertasimme viime tunnilla tehdyn räpin ja viimeistelimme sen lopulliseen versioon. Keksimme sanoille sanarytmit ja kertasimme räppiä alusta loppuun. Kun kaikki osasivat räpin ulkoa, niin nousimme ylös ja keksimme räppiin myös omat fiilistely liikkeet. Pidimme rentoutuksen tunnin loppuun, jossa lapset pareittain hieroivat pallolla kaveria. Lapset pyysivät, että voisimmeko esittää tunninlopuksi Hip hop koreografian ja räpin heidän vanhemmilleen. Suostuin ehdotukseen ja pyysimme vanhemmat luokkaan katsomaan. Tuntien edetessä kiinnitin huomiota siihen, että lapset nauttivat esiintymisestä ja he oikein toivoivat sitä. Teimme vanhempien kanssa yhdessä loppulaulun ja päätimme tunnin.

5.6 Aasia

Tällä kertaa matkustimme Aasiaan tarkemmin ottaen Kiinaan, Japaniin ja Intiaan. Lapset tunnistivat heti Kiinan lipun. He osasivat kertoa Aasiasta sen verran, että siellä on paljon ihmisiä ja he syövät puikoilla. Matkustimme Intiaan, jossa herättelimme vartalot ja teimme lämmittelyn joogan avulla. Kerroin myös lapsille, mitä jooga oikein on. Olin tulostanut lapun, jossa oli kissoja erilaisissa jooga-asennoissa. Lapset saivat valita muutaman kissan asennon ja kaikki yrittivät tehdä sen perässä. Asentojen aikana kuuntelimme rauhallista musiikkia ja keskityimme vain liikkeen tekemiseen,

hengittämiseen ja rentouden tunteeseen. Kun paikat oli venytelty, niin matkustimme Japaniin. Siirryimme suureen ringiin, jonka keskellä oli erilaisia kippoja ja tikkuja. Jokainen sai valita itselleen yhden kipun. Teimme kippoihin tikuilla erilaisia rytmejä. Käytimme hyväksemme eri materiaaleja, kuten lasi, muovi, posliini ja teräs kippoja. Kierrätimme aina kippoja myötä päivään, jotta kaikki saivat kokeilla eri kippoja ja kuulostella erilaisia ääniä. Lapset saivat keksiä pienissä ryhmissä erilaisen loopin eli toistuvan rytmin, jonka he saivat esittää koko ryhmälle. Loop-tehtävän ohjeistuksena oli se, että kaikki tulevat looppiin eri aikaan mukaan, mutta kaikkien on kuitenkin hetki soitettava samaan aikaan. Lapset harjoittelivat omia looppeja ja kävin kiertelemässä ja auttamassa, jos joku ryhmä tarvitsi apua. Harjoittelimme esiintymiskäyttäytymistä kuuntelemalla, esiintymällä ja kumarruksien ja aplodien kanssa. Esitykset sujuivat hienosti ja lapset pitivät niistä.

Tämän jälkeen matkustimme Kiinaan Hoang Ho-joelle, jossa opettelimme kiinalaista laulua. Soitin lapsille aluksi äänimaiseman kellopelillä, lapset saivat virittyä kiinalaisen joen äärelle, jossa paistoi täysikuu. Äänimaiseman jälkeen opetin lapsille laulun sanat kaikumenetelmän avulla. Tämän jälkeen otimme laattapalat, joiden kanssa soitimme alku- ja välisoiton. Olin tehnyt värilaput, joiden kautta näytin, kenen vuoro on milloinkin soittaa. Lauloimme laulua ja soitimme välissä laattasoittimia. Seuraavaksi siirryimme rentoutukseen, jossa hieroimme malleiteilla eli laattasoittimien soittokapuloilla paria. Lopetimme tunnin loppulauluun.

Toisella Aasia tunnilla jatkoimme samoilla lauluilla ja leikeillä. Japanilaisessa rytmileikissä käsittelimme erilaisia rytmejä. Näytin muutaman mallirytmin ja lapset toistivat niitä perässä. Keksimme tämän jälkeen yhteisen loopin koko ryhmän kesken. Yksi lapsi aloitti loopin tekemisen ja aina kosketuksestani siihen liittyi seuraava mukaan. Lopulta kaikki olivat yhteisessä loopissa. Loopin lopetus tapahtui samalla tavalla yksitellen poistuen. Huomasin harjoituksen olevan haasteellinen, sillä lasten oli vaikea pysyä omassa rytmissä ja huomasin rytmien hiukan muuttuvan harjoituksen aikana. Se ei kuitenkaan haitannut asiaa, vaan tärkeintä että jokainen sai olla osana looppia. Tämän jälkeen soitimme laattasoittimilla ja pianolla Hoang Ho-joki kappaletta ja teimme ajatusmatkan Kiinan joen uumeniin äänimaiseman avulla. Sadeputki ja kolistimet toivat äänimaisemaan joen tuntua, triangeli kuvasti täysikuuta. Tämän jälkeen siirryimme musiikkiliikunnan pariin. Muovasin lapsista puiset pähkinän särkijät,

jotka jäivät jähmettyneiksi paikoilleen. Musiikin soidessa särkijät lähtivät vähitellen liikkumaan: ensin päällään, sitten käsillään, vatsallaan, selällään ja polvillaan. Lopuksi särkijät liikkuvat hitaasti, jonka jälkeen liike muuttui tanssiksi. Ohjasin tanssia koko ajan tehden lasten mukana ja kertoessani ohjeita. Lopputunnista rentouduimme meditaatioon. Otimme omaa tilaa ja hiljennyimme kuuntelemaan musiikkia ja rauhoittumaan. Luin lapsille hengitysharjoitustarinan, jossa keskityttiin kuuntelemaan juuri omaa tämän hetkistä olotilaa. Huomasin harjoituksen olevan liian pitkä, joten lyhensin sitä hiukan loppupäästä. Lapset kuitenkin keskittyivät hiljenemään ja rauhoittumaan. Lopetimme tunnin tuttuun ja turvalliseen loppulauluun.

5.7 Oseania

Seuraavaksi matkustimme Oseaniaan. Oseanian kulttuuri sisälsi siis Oseanian lisäksi myös Australian ja Indonesian. Tämä maanosa oli selvästi hankalampi tunnistaa, joten jouduin johdattelemaan lapsia kyseiseen maanosaan. Lippuna käytin Australiaa, sillä sinne olimme aluksi matkalla. Kartta auttoi hahmottamaan, missä ja miten kaukana Suomesta maanosa sijaitsi. Lapset tiesivät Australiassa olevan kenguruita, kuuma ilmasto ja aavikoita. Tutustuimme Australian alkuperäiskansan Aboriginaalien puhallinsoittimeen Didgeridoohon, jonka aikana teimme musiikki-stop leikin. Näytin lapsille videon soittimesta ja he ihmettelivät sen ulkomuotoa ja siitä lähtevää ääntä. Musiikki-stop leikissä lapset liikkuvat musiikin soidessa, kun musiikki pysähtyy, niin jähmetytään paikoilleen. Seuraavaksi leikimme Katso kenguru loikkaa –laululeikkiä, jossa puolet luokasta oli kenguruita ja puolet kengurun pelastajia. Leikissä sai liikkua vain omalla vuorollaan ja samalla täytyi eläytyä omaan rooliinsa. Kenguruilla oli ruskeat huivit ympärillä ja metsästäjillä vihreät. Kengurujen tehtävä oli loikkia karkuun kengurun pelastajia. Tämä leikki ohjasi kuuntelemaan musiikkia, milloin oli oma vuoro liikkua. Seuraavaksi tutustuimme Uuden-Seelannin alkuperäiskansaan Maoreihin. Hakatanssi on Maorien juhlien perinnetanssi, josta kerroin lapsille. Olin suunnitellut oman hakatanssin, jossa käytimme puukeppejä apuvälineenä. Tein hakatanssiin koreografian, jota harjoittelimme ensin hitaasti yhdessä liikkeitä yhdistäen. Tanssissa tärkeää oli tehdä liikkeet terävästi ja eläytyä niihin. Lopuksi teimme varjoteatteria Indonesianlaiseen tapaan. Sateenvarjo toimi varjona, taskulamppu valona ja tarinana toimi Onni Oranki. Päätimme tunnin Soittorasiaan.

Toisella Oseanian kerralla aloitimme lämmittelemään puukepeillä, jonka jälkeen siirryimme Hakatanssi-koreografiaan. Luovuutta lapset saivat käyttää keksimällä itselleen oman alku- ja loppuasennon. Tämän jälkeen teimme Katso kenguru loikkaa laululeikin, jossa ideana oli oppia kuuntelemaan omaa vuoroaan ja kappaleen A- ja B-rakennetta. Tästä lapset pitivät kovasti ja teimme leikin useaan kertaan. Varjoteatterin teimme nyt, niin että osa lapsista oli varjon takana tekemässä esitystä ja osa taas yleisössä katsomassa. Vaihdoin rooleja toisella kerralla. Tämän jälkeen pidimme pienen esityksen, jossa esittelimme vanhemmille Hakatanssin sekä varjoteatteriesityksen. Musiikki- ja tanssimatkan päätteeksi palasimme vielä koti Suomeen, jonne laskeuduimme ja päätimme matkamme.

5.8 Päätöskeskustelu

Opetuskertojen jälkeen keskustelin lasten kanssa meidän yhteisestä musiikki- ja tanssimatkastamme. Keskusteluun käytimme aikaa noin 15 minuuttia. Kysyin heiltä, millaisena he matkan kokivat. Lapset kertoivat, että matka oli hauska ja erityisesti heidän mieleensä jäi erikoiset tanssit, joita olimme harjoitelleet. He pitivät tärkeänä myös erilaisten soittimien soittoa ja vierailla kielillä laulamista. Myös itse keksityt liikkeet ja räppi olivat jääneet heidän mieleensä positiivisina. Lapset kertoivat innokkaasti eri maista ja kokemuksistaan ja opeistaan tällä matkalla. Kävimme vielä yhdessä kartasta läpi ne maat, joissa olimme vierailleet. Lapset hienosti osasivat näyttää, missä olimme käyneet. Kysyin myös käyttämistämme soittimista, mitä he niistä muistivat. Lapset muistivat heti, että kannel on suomalainen ja djembe afrikkalainen soitin. Oli hauska huomata, miten hyvin lapset muistivat tehtyjä asioita, sillä he olivat sisäistäneet uudet opitut asiat ikään kuin huomaamattaan. Huomasin, että oma innostuneisuuteni oli tarttunut lapsiin, sillä keskustelua oli vaikea lopettaa. Tärkeimpänä kysymyksenä pidin sitä, että mitä lapset ajattelevat muista maista ja niiden kulttuureista. Moni lapsi sanoi, että haluaisi matkustaa näihin maihin ja päästä kokeilemaan eri tansseja ja lauluja. Heidän mielestään nämä monikulttuuriset uudet kokemukset olivat hauskoja ja erilaisia, mitä he eivät ennen olleet kokeneet.

6 Tutkimustulokset

Tutkimuksen analysointi ei kerro vielä tarvittavia tutkimuksen tuloksia. Hirsjärven, Remesin & Sajavaaran (2010, 230) mukaan tuloksista laaditut synteetit kasaavat tutkimuksen pääseikat ja vastaavat tutkimuksen ongelmiin. Johtopäätökset pohjautuvat näihin laadittuihin synteeseihin, joiden laajempaa merkitystä tutkijan on hyvä pohtia (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 230).

Muskarituokiot sisälsivät kokonaisvaltaisesti tanssia, musiikkia, soittoa ja kulttuurituntemusta. Musiikilliset ja tanssilliset tavoitteet asetettiin todenmukaisesti ja ne selkeytyivät opetuskertojen edetessä. Kymmenen opetuskerran aikana tutustuttiin viiteen eri maanosaan ja niiden tanssi- ja musiikkikulttuureihin. Maiden yhteydessä tutustuimme uusiin soittimiin, lauluihin ja tanssiteknikoihin sekä kehitimme rytmiikkaa erilaisilla kehorytmeillä. Opetuskertojen tavoitteena oli tutkia ja havainnoida käytännönläheisesti voiko monikulttuurista musiikki- ja tanssikasvatusta toteuttaa muskarissa ja tuoda osaksi musiikinopetusta. Tavoitteiden saavuttaminen onnistui ja huomasin, että monikulttuurisuus yhdistettynä tanssiin ja musiikkiin monipuolisti tuntisuunnitelmien sisältöä. Monikulttuurisuus, musiikki ja tanssi muodostivat yhtenäisen teeman, joka samalla rikastutti lasten mielikuvitusta, auttoi motivoitumaan ja suhtautumaan kulttuureihin eri tavalla.

6.1 Monikulttuuristen tanssi- ja musiikkituokioiden toimivuus

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten monikulttuurista musiikki- ja tanssikasvatusta voitaisiin toteuttaa muskarissa ja mihin asioihin kannattaisi kiinnittää huomiota monipuolisen tanssimuskarin suunnittelussa ja toteutuksessa. Tavoitteena oli toteuttaa opetuskerrat perinteiseen muskaritunnin rakenteeseen peilaten, mutta samalla keskittyä enemmän musiikkiliikunnan maailmaan sekä tanssikasvatukseen osana musisointia. Toiminnan lähtökohtana oli lapsen yleisen ja musiikillisen kehityksen tuntemus. Tutkimuskokeilussa ilmeni, että kaikki työtavat toteuttaa monikulttuurista tanssimuscaria soveltuvat varhaisiän musiikinopetukseen. Opetuskertoja tutkiessa ja havainnoidessa huomasin, että lapset kiinnostuivat helposti uusista kulttuureista ja lähtivät innokkaasti mukaan. Tuntien suunnitteluun ja toteutukseen auttoi se, että tutkimusryhmäni oli oma opetusryhmäni. Tunsin lapset

entuudestaan ja osasin havaita ja tunnistaa heidän reaktionsa. Tanssimuskarin suunnittelussa tulisi kiinnittää huomiota monipuoliseen tuntisuunnitelmaan. Suunnitelman olisi hyvä sisältää erilaisia lauluja, leikkejä, tansseja ja soittoa, jotta tunnin ohjelma olisi tavoitteellista, monipuolista ja nopeatempoista. Tunnin toteutus on aika lailla kiinni opettajasta ja hänen asenteestaan ja omasta innostuksestaan. Jos opettaja on itse innokas ja varma opetusmenetelmistään, niin lapsetkin ovat sitä varmemmin siinä mukana.

Musiikkiliikunta ja tanssi olivat työtapoina mieleisiä ja erityisesti 5-7-vuotiaiden ikäryhmälle sopivia. Liikkuminen saa lapsen aktiiviseksi, purkamaan energiaa ja aikaan onnistumisen kokemuksia. Tanssiosioissa kaikkein merkittäväntä oli eri tanssityylien kokeileminen, heittäytyminen ja liikkumisesta välittyvä ilo. Myös erilaisilla välineillä kokeileminen oli lasten mielestä mukavaa, kuten kumisaappaat ja puukepit. Tämä auttoi lapsia keskittymään omaan ilmaisuun ja innostamaan tekemiseen. Erityisesti välineiden avulla suurin osa lapsista ilmaisi itseään eri tavoin kuin pelkällä omalla keholla tehdessä. Oppimista tapahtui siis kokonaisvaltaisesti yhdistelemällä tanssia, soittoa ja laulua.

6.2 Musiikkikasvatuksen tavoitteiden saavuttaminen

Lapsilla oli entuudestaan jo musiikillista taustaa, joten soittaminen ja laulaminen oli kaikille osittain jo tuttua. Muiden maiden musiikki- ja tanssikulttuurit olivat kuitenkin suurimmalle osalle vieraita. Kaikki pääsivät kuitenkin hyvin mukaan musiikkituokioihin, sillä musiikkikasvatukselliset tavoitteet olivat suunniteltu ryhmän tason mukaan. Kymmenen kerran opetuskertojen aikana ehdimme tutustua vieraisiin kieliin, eri soittimiin, soittotekniikoihin, tanssityyleihin sekä laululeikkeihin. Ennakkoluuloista pois pyrkiminen oli myös yksi suuri tavoite, jota työstimme koko opetuskertojen ajan.

Musiikilliset tavoitteet vahvistuivat harjoittelun yhteydessä. Lasten perussyke kehittyi eri kehorytmien, laululeikkien ja tanssien aikana. Yhdessä tekeminen ja harjoiteltujen laulujen ja tanssien esittäminen motivoivat lapsia ja antoi heille motivaatiota musiikkiharrastukseen. Opettajana annoin heidän kehittää omia luovia tanssikoreografioita ja soolo-osuuksia. Tämä loi yhteistä tekemistä ja kannusti heitä omiin luoviin keksintöihin. Vieraiden kielten oppimiseen käytin usein sana- tai

kehorytmejä apuna, jotta perussyke pysyisi koko ajan harjoittelun yhteydessä ja mallioppiminen olisi tehokkaampaa. Monikulttuuriset kappaleet olivat lasten mielestä innostavia ja he oppivat ne todella nopeasti. Huomasin, että muskarituokioiden jälkeen lapset jatkoivat tuttujen laulujen laulamista. Toistuvat rutiinit, kuten alku- ja loppulaulu toivat tunti-ilanteeseen turvallisen ilmapiirin.

6.3 Monikulttuurisuuden vaikutus ennakkoluuloihin

Toisena tutkimuskysymyksenä käsiteltiin sitä, millainen merkitys musiikki- ja tanssikulttuurien monipuolisella ilmenemisellä on lasten ennakkoluuloihin. Tutkimuksen edetessä huomasin lasten innostuksen kasvavan aina tuntien edetessä. Lapset pitivät aluksi eri maiden kulttuureja vieraina eivätkä tienneet niistä entuudestaan melkein mitään. Yhden tunnin jälkeen he odottivat jo innoissaan seuraavaa tuntia ja pyysivät, että jatkettaisiin samoja leikkejä, mitä aikaisemmin. Havaintojeni perusteella ennakkoluulot ja lasten tietämättömyys vaikuttivat lasten asenteeseen eri kulttuureista. Kun lapset eivät tienneet maasta entuudestaan, he alkoivat epäillä maan tapoja ja kulttuuria. Heti, kun maahan oli tutustuttu, lapset halusivat innokkaasti matkustaa sinne ja tutustua siihen vielä paremmin. Havaintojeni perusteella opetuskokeilu avasi lasten näkemyksiä muista maista. Uskonkin, että opetuskokeilullani oli suuri vaikutus lasten käsitykseen ja suhtautumiseen muiden maiden kulttuureista. He saivat aivan uudenlaisen elämyksen ja kokemuksen, jota he eivät varmasti unohda.

6.4 Johtopäätökset

Tanssi- ja musiikkikasvatusta voi toteuttaa varhaisiän musiikinopetukseen monikulttuuristen teemojen kautta. Työn tutkimuksessa käytetyn teeman, monikulttuurisuuden, kautta voidaan herättää lasten inspiraatio ja kiinnostus muita kulttuureita kohtaan. Muihin kulttuureihin voi tutustua kielen, soittimien, liikkeen ja tanssin tai musiikin avulla. Tunneilla voi myös yhdistellä näitä taiteenlajeja keskenään ja luoda mitä kiehtovampia esityksiä taiteita yhdistäen. Tuntisuunnitelmat tukivat 5-7-vuotiaiden lasten kehityksen vaiheita ja niiden työtavat ovat helposti toteutettavissa. Tuntisuunnitelmissa tarvittavat materiaalit löytyvät päiväkodin tai kansalaisopiston luokkatilojen yleisistä musiikkitarvikkeista.

Opetustuokioissa keskityin ryhmädynamiikan luomiseen ja avoimeen ilmapiiriin. Musiikilliset ja tanssilliset tavoitteet olivat laadittu vuorovaikutusta tukevaksi koko ryhmän yhteiseksi luovaksi toimintaprosessiksi. Ruokosen (2016, 37) mukaan ryhmässä tapahtuva sosiaalinen kehitys tapahtuu yhdessä musisoiden, toista kuunnellen ja toisen tunteisiin eläytyen. Huono motivaatio tai keskittymisen herpaantuminen jotakin tehtävää kohtaan saattoi riehaannuttaa osan lapsista. Pysin pitämään tuntisuunnitelmien kulun vaihtelevana ja mielekkäänä ja siirtymät nopeina, jotta riehaantumista ei pääsisi tapahtumaan.

Opetuskerrat sisälsivät aina tietynlaisen kaavan: monikulttuurisuus johdatteli tunnin teemaan ja tunnelmaan, eri maiden soittimet, tanssit ja laulut toivat lapsille uutta näkökulmaa suomalaisen musiikin rinnalle, taiteiden integroinnilla lapset pääsivät monipuolistamaan kokemustaan. Lopuksi esiintymällä päästiin heittäytymään ja harjoittelemaan oikeita esitystilanteita. Tuntien havainnoinnin ja lasten haastattelujen pohjalta pystyn toteamaan, että monikulttuurisen tanssi- ja musiikkikasvatuksen menetelmät tukivat lasten musiikillista- ja tanssillista kehitystä ja avarsivat heidän mielikuviaan ja mahdollisia ennakkoluulojaan monikulttuurisuutta kohtaan. Kehorytmit ja tanssiin harjoiteltu perussyke auttoivat rytmiikan kehittymistä. Esitystilanteet motivoivat lapsia keskittymään tunnilla paremmin sekä harjoittelemaan lauluja ja tansseja myös kotona.

7 Pohdinta

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Edellytys eettisesti hyvälle tutkimukselle on se, että tutkimuksen aikana pitäydytään hyvissä tieteellisissä käytännöissä. Eettinen valinta tapahtuu jo tutkimusaihetta valittaessa. Valinta voi tapahtua joko sen mukaan, onko tutkimus helppo toteuttaa tai onko se merkitykseltään itselle tärkeä. Tutkimuksessa tärkeää on ihmisarvon kunnioittaminen ja ihmismääräämisoikeus. On tärkeä selvittää, miten tutkimukseen osallistuvien suostumus hankitaan ja siihen liittyvistä riskeistä kerrotaan. Eettisesti hyvässä tutkimuksessa osallistujien tulee olla päätöskykyisiä. Tämä ehto ei koe kuitenkaan lapsia eettisesti päätöskykyisiksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 25.)

Opinnäytetyön tutkimus oli eettinen, sillä koko tutkimuksen ajan pitäydyin hyvissä tieteellisissä käytännöissä. Tutkimukseen osallistuvien lasten huoltajien suostumus oli kysytty etukäteen kirjallisella lomakkeella. Lomakkeessa kysyin suostumusta tutkimukseen ja videotallenteeseen. Musiikkituokioiden ei saaneet videointilupaa, joten tutkimustulokset pohjautuivat opetuksen aikana tapahtuvaan osallistuvaan havainnointiin ja lasten haastatteluihin. Tutkimusten tulosten analysointi olisi voitu toteuttaa tarkemmin, mikäli videointilupa olisi myönnetty. Videoluvan myötä opetushetkiin ja tarkempiin yksityiskohtiin olisi voitu palata vielä jälkikäteen. Havainnointi ja haastattelut olivat tutkijan vastuulla tutkimustilanteissa musiikkituokioiden aikana. Lasten henkilöllisyyttä ei pysty tunnistamaan opinnäytetyöstä, sillä lasten nimiä ei mainita eikä heitä kuvata tarkemmin. Lasten taitoja ei myöskään arvioitu tunneilla, sillä tutkijana keskityin havainnoimaan omia työtapojani ja ohjaukseni onnistumista.

Hanna Vilkan mukaan (2018, 156) tieteellisessä tutkimuksessa havaintojen pitäisi olla suunnitelmallisia, johdonmukaisia, luokiteltua ja eriteltyä, ennakolta rajattuja ja tietoisesti valikoitunutta. Osallistavassa havainnoinnissa tutkija osallistuu mukaan tutkittavan ryhmän toimintaan. Tutkimustuloksiin voivat vaikuttaa tutkijan henkilökohtainen mieliala tai havaintojen valikointi. Hyvä tutkija osaa jäsenellä roolejaan tutkimuskohteessa erottelemalla sekä osallistuvana tutkijana että ihmisenä

tehdyt havaintonsa. Tutkijan on muistettava toimia kansalaisena noudattaen lakeja ja säännöksiä myös tutkimustilanteessa. (Vilkkä 2018, 162-167.)

Lapsiryhmän haastattelutilanteeseen haastattelijan tulisi valmistautua hyvin. Haastattelijan pitäisi tutustua hyvin lapsen kokemusmaailmaan ja kielelliseen ilmaisukykyyn. Hyvän aineiston saamiseksi haastattelijan on mukautettava kysymykset, kohtaamistilanne ja keskustelu aitoon ympäristöön. Tunnelman lisäksi haastatteluun liittyy myös ulkoisia asioita, kuten haastattelupaikka, tutustuminen haastattelijaan ja rentouttava esine, esimerkiksi oma pehmolelu. Ryhmähaastattelussa tärkeää on saada kaikki lapset puhumaan ja ohjata keskustelua ja kuunnella jokaista lasta vuorotellen. Tärkeintä on se, että haastattelutilanne olisi lapsille turvallinen ja haastattelu lopetettaisiin kiitokseen ja arkipäiväiseen tuttuun leikkiin. (Aarnos 2018, 177-178.)

7.2 Tarve ja toimivuus työelämässä

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien perusteissa (2017, 10) on nostettu esille arvoperusta ja sen merkitys opetuksessa. Arvoperustan mukaan opetus perustuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Opinnäytetyöaiheeni on ajankohtainen, sillä taiteen perusopetuksessakin kannustetaan luomaan hyvä pohja sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien perusteissa (2017, 10).

Opetuskokeilun tuntisuunnitelmat ovat toteutettavissa työelämässä ja niitä voi soveltaa eri tilanteisiin ja eri ikäryhmille sopiviksi. Muskarituokiot on helpompi suunnitella pidempiaikaisen kausisuunnitelman avulla. Tuntisuunnitelmia tehdessäni olen huomannut monikulttuurisen teeman antavan enemmän ideoita muskarituokioiden suunnitteluun, sillä yhtenäisen teeman avulla muskareihin saa suunniteltua yhtenäisen ”punaisen langan”. Teema myös motivoi lapsia ja tekee tunnista mielekkäämmän. Opinnäytetyöni määrittä tutkitut työtavat toimiviksi ja ne tukevat musiikki- ja tanssikasvatuksen tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Tämän vuoksi opinnäytetyöni tuntisuunnitelmia ja sisältöä voidaan käyttää käytännön mallina monikulttuuriseen tanssi- ja musiikkitoimintaan.

Erilaiset teemat, kuten omassa työssäni monikulttuurisuus ja taidelajien integroiminen, kuten musiikki ja tanssi, vaativat opettajalta aiheeseen perehtymistä ja omaa panostusta. Opettaja voi hankkia materiaalia itsenäisesti tai kouluttaa itseään erilaisilla jatkokoulutuksilla ja kursseilla. Toisten tunteja seuraamalla tai toisen opettajakollegan kanssa puhumalla voi saada uusia ideoita ja rikastuttaa omaa opetustaan. Myös yhteistyö eri opettajien ja laitosten kanssa voi tuoda lisäpotkua opetukseen, esimerkiksi yhdistämällä tanssin- ja musiikinopetuksen.

Tulevaisuudessa tarkoitukseni on jatkaa monikulttuurisuuden opettamista kokonaisvaltaisesti musiikin- ja tanssin avulla. Tämän tutkimusprosessin aikana kiinnostukseni tämän työtavan kehittämiseen on kasvanut. Haluan perehtyä myös siihen, miten monikulttuurisuutta voitaisiin opettaa myös yksilöopetuksena. Monikulttuurinen musiikki- ja tanssimatka sopii matkustettavaksi kaikille ikään, sukupuoleen, uskontoon, terveyteen ja kansallisuuteen katsomatta. Toivon opinnäytetyöni avaavan uusia näkökulmia perinteisen muskarin rinnalle sekä madaltavan kynnystä kokeilla monikulttuurista tanssi- ja musiikkitoimintaa.

Lähteet

- Aarnos, E. 2018. Kouluun lapsia tutkimaan: Havainnointi, haastattelu ja dokumentit. Teoksessa Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Keuruu: PS-kustannus. 5. Uudistettu painos.
- Anttila, E. 1994. Tanssin aika. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 139. Tampere: Tammer-Paino OY.
- Bachmann, M-L. 1993. Dalcroze today. An Education through and into Music. Oxford: University Press, New York. Translated by David Parlett.
- Estrella, E. 2019. The Orff Approach to Music Education for children. Viitattu 16.3.2020. <https://www.liveabout.com/the-orff-approach-2456422>
- Hamel, P. 1979. Through Music to the Self: How to Appreciate and Experience Music Anew. Print book: English.
- Heikkinen, H. 2018. Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. Keuruu: PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. p. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15. – 16. p. Helsinki: Tammi.
- JaSeSoy ry. 2020. Vapaa musiikkikasvatus. Lähestymistapa musiikkikasvatukseen. Viitattu 15.3.2020. <http://jasesoi.com/vapaa-musiikkikasvatus/>
- Juntunen, M-L. 2010. Dalcroze-pedagogiikkaa. Teoksessa Juntunen, M-L., Perkiö, S. & Simola-Isaksson, I. Musiikkia liikkuen. Musiikkiliikunnan käsikirja 1. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Laban, R. 1975. A Life for Dance. Translated and annotated by Ullman, L. London: MacDonald & Evans Ltd.
- Lindeberg-Piironen, A., & Ruokonen, I. 2017. Musiikki ja me. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. 2017. Musiikki varhaiskasvatuksessa –käsikirja. Tallinna: Classicus Oy.
- Lindeberg-Piironen, A., Ruokonen, I. & Pansu, L. 2017. Musiikkitoiminnan suunnitelu. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. 2017. Musiikki varhaiskasvatuksessa –käsikirja. Tallinna: Classicus Oy.
- Lindeberg-Piironen A., Nenonen P. & Tynnenen J. 1996. MUSICA 1–2 Opettajan kirja. Helsinki, Warner / Chappell Music Finland Oy. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Louhivuori, J., 2011. Näkökulmia musiikkikasvatuksen merkityksiin. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. 2011. Musiikkikasvatus: Näkökulmia

kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Suomen musiikkikasvatusseura - FiSME r.y: Vaasa.

Marjanen, K. 2009. Musiikkisuunnittelu varhaisiän musiikinopetuksen näkökulmasta. Teoksessa: Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. 2009. Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Suomen Musiikkikasvatusseura - FiSME r.y.

Nenonen, P. 2018. "Laulu syömmet aukaisee". Kokonaisvaltainen laulunopetus musiikkiliikunnan avulla. Jyväskylän yliopisto. Musiikin, taiteen ja kulttuurintutkimuksen laitos. Väitöskirja.

Nivbrant W., E. 2015. Playing Music with the whole body. Eurhythmics and motor development. Stockholm: Gehrmans Musikförlag AB.

Ruokonen, I. 2016. Esi- ja alkuopetuksen musiikin didaktiikka. Helsinki: Finn Lectura.

Seppänen, E., Tarvonen, L. & Lindeberg-Piironen, A. 2017. Musiikkiliikunta.

Teoksessa: Lindeberg-Piironen, A & Ruokonen, I. 2017. Musiikki varhaiskasvatuksessa –käsikirja. Tallinna: Classicus.

Simola-Isaksson I., Jääskeläinen L. & Ruoppila I. 1982. Lapsi ja musiikki. Musiikkiliikunta P9. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2. painos.

Simola-Isaksson I. 2004. Haastattelu 8.9.2004. Helsinki. Sibelius-Akatemia.

Simola-Isaksson I. 2010. Suomalainen musiikkiliikunta. Teoksessa Juntunen M-L., Perkiö S. & Simola-Isaksson I. Musiikkia liikkuen. Musiikkiliikunnan käsikirja 1. Helsinki: WSOYpro Oy, 37–39.

Sulkunen, P. 1990. Ryhmähaastattelujen analyysi. Teoksessa K. Mäkelä (toim.).

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Helsinki. Opetushallitus. Viitattu 6.6.2019.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186919_taideen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. 8. Uudistettu laitos.

Urho E. 1981. Työtavat: Soittaminen. Teoksessa Linnankivi M., Tenkku L. & Urho E., 1981. Musiikin didaktiikka. Helsinki: WSOY.

Vilkka, H. 2018. Havainnot ja havainnointimenetelmät tutkimuksessa. Teoksessa

Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Keuruu: PS-kustannus. 5. Uudistettu painos.

Welch, G. 2002. Early childhood musical development. Teoksessa: Bresler, L.,

Thompson, C. 2002. The arts in children's lives – Context, Culture and Curriculum.

Kluwer Academic Publishers.

Liitteet

Liite 1. Havainnointilomake

HAVAINNOINTILOMAKE

Päivämäärä:

Ryhmä:

Läsnäolijat:

Muskarituokioiden onnistuminen:

1. Mistä tuntisuunnitelma koostui ja miten se käytännössä onnistui?
2. Miten toiminnalle asetetut tavoitteet saavutettiin?
 - a. Lasten oppimisen ja yhtenäisen teeman kannalta (tuntien tavoitteet, työtapojen toteutus, lasten osaaminen ja osallistuminen)
 - b. Tunnin monipuolisuuden kannalta (Musiikki- ja tanssikasvatus)
 - c. Opettajan pedagogisen kehittymisen kannalta

Opetustilanteen havainnointi:

3. Lasten kulttuurikokemukset, oppimisen mahdollisuudet sekä ryhmän välinen vuorovaikutus
4. Miten lapset käyttäytyvät uutta kulttuuria kohdatessa?
5. Muuttuvatko lasten asenteet kulttuuria kohtaan sen tullessa tutummaksi?
6. Opettajan pedagogiset valinnat, läsnäolo ja oma asenne

Muuta huomioitavaa:

Liite 2. Tuntisuunnitelma 22.10.2019

Teema: Tanssi- ja musiikkimatka	
Musiikilliset tavoitteet: Perussykkeen löytäminen, musiikin kuunteleminen, improvisointiin tutustuminen, musiikin ja liikkeen yhdistäminen, yhdessä tekeminen	
Soittimet: Triangeli, hierontapallot	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, eri tasoilla liikkuminen, liikeimprovisaatioon tutustuminen, koreografiaan tanssiminen	
Äänitteet ja kirjat: Meluta: A.Paalanen, Avishai Cohen: Smash, Cirque du Soleil: Pokinoi, Club for five: A sky full of stars	
Materiaalit: Hierontapallot, kaiutin	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Toimintamalleihin tutustuminen, tanssikasvatuksen soveltaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu: ”Moi, moi moikataan, yhdessä kun lauletaan. Kuka puhuu täällä?” a. Omassa nurkassa, nimien läpi käyminen b. Soolo ja tuttiharjoitus	3	Tuttu ja turvallinen aloitus, lasten yksilöllinen huomioiminen
2. Keskustelu tulevista opetuskerroista a. Mitä on tulossa: Eurooppa, Afrikka, Amerikka, Aasia, Oseania b. Lasten kysymyksiin vastaaminen	2	Valmistaa lapset tuleviin opetuskertoihin
3. Lämmitelyleikki- Seuraa johtajaa Musiikki: Meluta: A.Paalanen a. Koko tilan käyttäminen b. Liiku ylä-, keski- ja alatasoissa, liiku niin että jokin kehon osa vie c. Johtaja vaihtuu, kun ensimmäinen siirtyy viimeiseksi	5	Lasten aktivoiminen, liikkeen ja musiikin yhdistäminen, improvisoinnin harjoittaminen

4. Luova liike – viisi perusliikemuotoa Musiikki: Avishai Cohen: Smash a. Ele (päänheilautus, aalto) b. Eteneminen (liikkuminen tilassa) c. Hyppy (ylös, sivulle) d. Pysähtyminen e. Käännös	10	Liikkeeseen tutustumista, ryhmässä työskentelemistä
5. Koreografia Cirque du Soleil: Pokinoi a. Tehdään ryhmissä koreografiat, joissa viisi elementtiä yhdistyvät b. Ryhmät lähtevät eri puolilta luokkaa ja kohtaavat keskellä c. Koreografioiden esittäminen	5	Liikkeelle rohkeisuus, ryhmätyöskentelyn kehittyminen, luovuuden herättäminen
6. Loppurentoutus a. Pareittain hierotaan toista, triangelin äänestä pari vaihtuu	5	Rentoutuminen ja rauhoittuminen
7. Loppulaulu: Soittorasia	2	Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunti oli suunniteltu tutustumaan ja johdattelemaan lapset ensi viikolla alkamaan tutkimusmatkaan. Suunnitelmani oli tutustuttaa lapset jo etukäteen tanssikasvatukseen maailmaan sekä kertoa heille, mitä tulevat 10 viikkoa sisältävät. Tunti sisälsi todella paljon liikuntaa ja tanssia, sillä halusin kokeilla erilaisia tanssityylejä ja harjoituksia lasten kanssa. Yllätyin, miten hyvin lapset osallistuivat tunnikulkuun. Tunti olisi voinut sisältää hiukan enemmän musiikkikasvatusta, kuten soittoa ja laulua. Painotin kuitenkin tanssiin, sillä se oli itselleni vieraampi opetustapa. Lapset nauttivat erityisesti omien koreografioiden suunnittelusta ja niiden esittämisestä muulle ryhmälle. Tunti loppui rauhallisesti rentoutukseen ja loppulauluun, mikä onnistui lapsilta hyvin.

Liite 3. Tuntisuunnitelma 29.10.2019

Teema: Eurooppa, Suomi	
Musiikilliset tavoitteet: Musiikin kuunteleminen ja rauhoittuminen, improvisointiin tutustuminen, musiikin ja liikkeen yhdistäminen, kanteleella sointujen harjoittaminen	
Soittimet: Triangeli, kantele	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, eri tasoilla liikkuminen, liikeimprovisaatioon tutustuminen, letkamuodostelmassa tanssiminen	
Äänitteet ja kirjat: Meluta: A.Paalanen, Avishai Cohen: Smash, Cirque du Soleil: Pokinoi, Club for five: A sky full of stars	
Materiaalit: Sateenvarjo, taskulamppu, varjoteatteri kepit, Suomenlippu, kartta, kaiutin	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu	3	Tuttu ja turvallinen aloitus, lasten yksilöllinen huomioiminen
2. Keskustelu tulevista kerroista a. Millainen on Eurooppa? Opetuskerta 1: Eurooppa (kansanlaulut Pohjoismaista, länsimainen konserttimusiikki)	2	Valmistaa lapset tuleviin opetuskertoihin
3. Lämmitely- seuraa johtajaa Meluta: A.Paalanen a. Koko tila käytössä b. Liiku ylä-, keski- ja alatasoissa, liiku niin että jokin kehon osa vie c. Johtaja vaihtuu, kun ensimmäinen siirtyy viimeiseksi, triangeli kertoo johtajan vaihtuvan	5	Lasten aktivoiminen, liikkeen ja musiikin yhdistäminen, improvisoinnin harjoittaminen
4. Matkustan ympäri maailmaa a. Lennetään lentokoneilla Suomeen b. Käytä koko luokka tilaa lentomatkaan, laskeudu laulun	5	Aktiivinen luova liikkuminen, vuorovaikutuksen ja

<p>jälkeen maahan omalla tavallasi</p> <p>c. Kartan tarkastelu: Missä sijaitsee Suomi?</p> <p>d. Keskustelua Suomesta: Mitä tiedätte suomalaisuudesta?</p>	5	keskutelutaitojen harjoittaminen
<p>5. Suomalainen kansanmusiikki</p> <p>a. Kalevalan runo</p> <p>b. Sorsa soitti kanteleella: laulun opetus kaikumenetelmällä, kanteleella mansikka(I)- ja mustikkasoinnun (V) opettelua</p>	5	Rauhoittumiseen ja kuunteluun harjoittaminen, kanteleen soiton harjoittaminen ja soittimeen tutustuminen, laulun ja soiton yhdistämisen harjoittaminen
<p>6. Eurooppalainen kansantanssi</p> <p>Vesivehmaan jenkka</p> <p>a. Youtube-videon katsominen ja tanssiin tutustuminen</p> <p>b. Letkajenkan opettaminen: askel, askel, hyppy, ympäri, ympäri, ympäri</p> <p>c. Letkamuodostelmassa tanssiminen</p>	5	Liikkeelle rohkaisu, ryhmätyöskentelyn kehittyminen, luovuuden herättäminen
<p>7. Luova liike – viisi perusliikemuotoa</p> <p>Avishai Cohen: Smash</p> <p>a. Ele (päänheilautus, aalto)</p> <p>b. Eteneminen (liikkuminen tilassa)</p> <p>c. Hyppy (ylös, sivulle)</p> <p>d. Pysähtyminen</p> <p>e. Käännös</p>	5	Liikkeen ja musiikin yhdistäminen, oman luovan tanssi-ilmaisun harjoittaminen
<p>8. Varjoteatteri</p> <p>a. Opettaja pitää varjoteatteriesityksen suomalaisesta perinnetavasta, saunomisesta</p>	3	
<p>9. Loppulaulu: Soittorasia</p>	2	Rentoutumisen ja rauhoittumisen harjoittaminen
		Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunnille määritelty teema säilyi koko tunnin ajan, mikä teki tunnista yhtenäisen ja elämyksellisen. Aloitin tutkimusmatkan Suomesta, mikä oli jo entuudestaan lapsille tuttu. Tähän heidän oli helppo päästä mukaan. Suunnitelmani musiikki- ja tanssitoiminnat olivat monipuolisia ja toimivat ryhmälle hyvin. Lapset nauttivat erityisesti letkamuodostelmassa tanssimisesta ja varjoteatteriesityksen luomasta jännittävästä tunnelmasta. Tuntisuunnitelman suunnitellut aktiviteetit veivät

ajallisesti enemmän, mitä olin ajatellut. Sain kaikki aktiviteetit kuitenkin tehtyä, vaikka niihin olisi voinut käyttää enemmän aikaa.

Liite 4. Tuntisuunnitelma 5.11.2019

Teema: Eurooppa, Suomi	
Musiikilliset tavoitteet: Musiikin kuunteleminen ja rauhoittuminen, improvisointiin tutustuminen, musiikin ja liikkeen yhdistäminen, kanteleella sointujen harjoittaminen	
Soittimet: Triangeli, kantele	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, eri tasoilla liikkuminen, liikeimprovisaatioon tutustuminen ja sen kehittäminen, letkamuodostelmassa tanssiminen	
Äänitteet ja kirjat: Meluta: A.Paalanen, Avishai Cohen: Smash, Cirque du Soleil: Pokinoi, Vesivehmaan jenkkä, Sibelius-kuusi	
Materiaalit: Sateenvarjo, taskulamppu, varjoteatteri kepit, Suomenlippu, kaiutin	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1 Alkulaulu	3	Tuttu aloitus, lasten yksilöllinen huomioiminen
10. Lämmittely- seuraa johtajaa – (triangeli kertoo johtajan vaihtuvan) Meluta: A.Paalanen a. Koko tila käytössä b. Liiku ylä-, keski- ja alatasoissa, liiku niin että jokin kehon osa vie c. Johtaja vaihtuu, kun ensimmäinen siirtyy viimeiseksi	2	Lasten aktivoiminen, liikkeen ja musiikin yhdistäminen, improvisoinnin harjoittaminen
11. Luova liike – viisi perusliikemuotoa Avishai Cohen: Smash a. Ele (päänheilautus, aalto) b. Eteneminen (liikkuminen tilassa) c. Hyppy (ylös, sivulle) d. Pysähtyminen e. Käännös	3	Aktiivinen luova liikkuminen, improvisointi, liikkeiden yhdistämisen harjoittaminen
12. Matkustan ympäri maailmaa	2	

<p>a. Lentokoneella lentäminen: Suomeen, vielä tarkemmin Karjalaan</p>		<p>Aktiivinen luova liikkuminen</p>
<p>13. Suomalainen kansanmusiikki: Kalevala</p>	5	<p>Soolo- ja tutti harjoitus, oman luovuuden</p>
<p>a. Sorsa soitti kanteleella: omien soolojen soittaminen</p>		<p>harjoittaminen, kuunteleminen,</p>
<p>14. Eurooppalainen kansantanssi: Vesivehmaan jenkka</p>	5	<p>laulun ja soiton yhdistäminen</p>
<p>a. Letkajenkka: askel, askel, hyppy, ympäri, ympäri, ympäri</p>		<p>Liikkeelle rohkaisu,</p>
<p>b. Opettaminen peilikuvana → letkamuodostelma</p>		<p>ryhmätyöskentelyn kehittyminen,</p>
<p>c. Letkamuodostelmassa letkanjohtajan vaihdos</p>		<p>ryhmänvetäminen</p>
<p>15. "Karhu ei saunomasta lakkaa"- räppi</p>	5	<p>Sanarytmin ja liikkeiden yhdistäminen,</p>
<p>a. Keskustellaan Suomen kansalliseläimistä (kuva)</p>		
<p>b. Sanojen opettelu piirissä: Ensin yhteinen syke (askellus), karhu ei saunomasta lakkaa,</p>		
<p>Löylyä, löylyä höpöttää karhu (keskustaan kävely),</p>		
<p>Vettä, shhh kiukaalle nakkaa (heitetään vettä)</p>		
<p>Lauteilla källii (köllitään) ja vihdalla hakkaa (kevyt taputus)</p>		
<p>→ äänenkäytön huomioiminen lorun aikana</p>		
<p>16. Saunan lämmitys</p>	5	<p>Oman luovan liikeilmaisun harjoittaminen, kuunteleminen</p>
<p>a. Saunolorun ja liikkeiden yhdistäminen:</p>		
<p>Lähdetään kohti saunarakennusta (marssi)</p>		
<p>Hakataan halkoja (halkojen hakkaaminen)</p>		
<p>Kannetaan järvestä vettä (nostetaan sangot alhaalta ylös)</p>		
<p>Ämpärit ovat painavia (puolelta toiselle keikuttelua)</p>		
<p>Kaadetaan vesi pataan (tsssss, kaadetaan vettä)</p>		
<p>Tuikataan kiukaaseen tuli (matkitaan syttymisen ääntä)</p>		
<p>Saunan lämmitessä mennään saunalenkille (juostaan)</p>		
<p>Kiivetään lauteilla ja heitetään löylyä (tss, tss ja kiivetään penkeille istumaan)</p>		
<p>Vihdotaan (kevyt taputtelu)</p>		
<p>Mennään uimaan (uintiliikkeitä)</p>		

Peseydytään (pestään) Kuivataan (kuivataan) Istutaan vilvottelemaan ja avataan limsatölkki (tsss, avataan tölkki) Nautitaan hetki hiljaisuudesta! (hiljaisuus)		
17. Varjoteatteri esitys	3	Esiintymiseen harjoittaminen
18. Keskustelu Euroopasta ja Suomesta	2	Keskustelutaitojen harjoittaminen, muiden kuunteleminen
a. Lapset saivat kertoa, mitä muistavat suomalaisuudesta ja sen kulttuurista		
19. Loppulaulu: Soittorasia	2	Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunti sujui ensimmäistä opetuskertaa sujuvammin. Lapset tiesivät, mitä oli tulossa ja he lähtivät innokkaasti lauluihin ja leikkeihin mukaan. Eurooppa ja erityisesti Suomi tuli lapsille tutuksi ja he osasivatkin lopputunnista jo kertoa monta uutta asiaa suomalaisesta kulttuurista ja sen tavoista. Huomion kaikki oppilaat tasapuolisesti, jotta jokainen sai kertoa jotakin suomalaisuudesta. Suunnitelmani musiikki- ja tanssitoiminnat olivat monipuolisia ja kuvastivat suomalaista kulttuuria hyvin. Lapset nauttivat erityisesti saunomisesta, Kalevala-runosta ja letkajenkasta. Tutkimusmatka Euroopasta oli onnistunut.

Liite 5. Tuntisuunnitelma 12.11.2019

Teema: Afrikka, Etelä-Afrikka	
Musiikilliset tavoitteet: Musiikin kuunteleminen ja rauhoittuminen, improvisointiin tutustuminen, rytmin sykkeen kuuleminen, djembe-rumpuun tutustuminen	
Soittimet: Djembe, triangeli	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, liikeimprovisaatioon tutustuminen ja sen kehittäminen, rytmin kuuleminen, tanssikulttuuriin heittäytyminen	
Äänitteet ja kirjat: Meluta: A.Paalanen, Avishai Cohen: Smash, Cirque du Soleil: Pokinoi, Circle of life: Leijonakuningas, Hoya Ho: Etelä-Afrikkalainen työlaulu	
Materiaalit: Etelä-Afrikanlippu, kaiutin	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen, vieraaseen kulttuuriin innostuksen herättäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu	3	Tuttu aloitus
2. Lämmittely- seuraa johtajaa The lions sleep tonight: Vittoiro Fraja a. Koko luokkatilan huomioiminen b. Johtaja vaihtuu, kun ensimmäinen siirtyy viimeiseksi	2	Lasten aktivoiminen, liikkeen ja musiikin yhdistäminen, improvisoinnin harjoittaminen
3. Luova liike – viisi perusliikemuotoa Avishai Cohen: Smash a. Ele (päänheilautus, aalto) b. Eteneminen (liikkuminen tilassa) c. Hyppy (ylös, sivulle) d. Pysähtyminen e. Käännös → liikkeiden yhdistäminen, omien liikkeiden keksiminen	5	Aktiivinen luova liikkuminen, improvisointi, liikkeiden yhdistämisen harjoittaminen
4. Matkustan ympäri maailmaa a. Lentokoneella lentäminen: Afrikkaan	5	Matkustustuntemuk sen tietämys, keskustelu

<p>b. Mitä he tietävät entuudestaan Afrikasta? Mitä eroa Suomeen?</p> <p>Opetuskerta 3: Afrikka (kulttuurien moninaisuus, polyrytmiikka, djembe, sormipiano)</p> <p>c. Video: https://www.youtube.com/watch?v=tcIDbE-Brx4</p>		
<p>5. Afrikkalainen musiikki: Hoya Ho</p> <p>a. Laulun harjoittaminen kehorytmien avulla</p> <p>b. Tanssiliikkeiden opetus: lapiolla kaivaminen ja hiekkaa heittäminen olan yli</p> <p>c. Djemben soittaminen: historian kertominen, tasajakoisen kompoin harjoittaminen</p>	5	Afrikkalaiseen musiikkiin tutustuminen, Afrikan kielen harjoittaminen, djembe-rumpuun tutustuminen
<p>6. Afrikkalainen tanssi: Gumboot-tanssi</p> <p>a. https://www.youtube.com/watch?v=1EIEc5lvS9g</p> <p>Koreografia tanssiin:</p> <p>1, 2, 3 kosketukset eri käsillä jalkaan, jalka alas x2</p> <p>1,2 kosketukset eri käsillä jalkaa, jalka alas x2</p> <p>1 kosketukset eri käsillä jalkaan, jalka alas x3</p> <p>Askel toisella jalalla eteen ja huudetaan HEI, kun samalla avataan kädet auki</p>	5	Tanssikulttuuriin tutustuminen, Aktiivinen herättäminen
<p>7. Loppulaulu: Soittorasias</p>	5	Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunti sujui sujuvasti. Lapset odottivat innoissaan, mikä maa olisi seuraavaksi tulossa. Yllätyin, miten paljon he Afrikasta ja sen tavoista tiesivät entuudestaan. Huomasin djembe-kompoin olevan osalle vaikeampi oppia, kuin osalle. Ajattelin ensi tunniksi keksiä, jotakin muuta osalle ryhmästä ja osan kanssa kerrata vanhaa komppia. Afrikan kieli oli heille vieras, mutta he oppivat helposti Hoya Ho – laulun. Gumboot-tanssista tuli ryhmän hitti-tanssi ja ajattelin kehittää sitä ensi tunniksi vielä monipuolisemmaksi. Huomasin itse nauttivani tunnista ja samalla se välittyi hyvin myös lapsiin. Tunti oli onnistunut.

Liite 6. Tuntisuunnitelma 19.11.2019

Teema: Afrikka, Etelä-Afrikka	
Musiikilliset tavoitteet: Improvisointiin tutustuminen, rytmin sykkeen kuuleminen, A- ja B-rakenteen hahmottaminen, kolmi- ja nelijakoisen kompoin harjoittaminen	
Soittimet: Djembe, triangeli	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, liikeimprovisaatioon tutustuminen ja sen kehittäminen, rytmin kuuleminen, tanssikulttuuriin heittäytyminen	
Äänitteet ja kirjat: Meluta: A.Paalanen, Avishai Cohen: Smash, Cirque du Soleil: Pokinoi, Circle of life: Leijonakuningas, Hoya Ho: Etelä-afrikkalainen työlaulu	
Materiaalit: Etelä-Afrikan lippu, kaiutin	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen, vieraaseen kulttuuriin innostuksen herättäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu	3	Tuttu aloitus
2. Lämmittely- seuraa johtajaa – (triangeli kertoo johtajan vaihtuvan) The lions sleep tonight: Vittoiro Fraja a. Koko tila käytössä b. Johtaja päättää liikkumisen ylä-, keski- ja alatasoissa, liiku niin että jokin kehon osa vie	2	Lasten aktivoiminen, liikkeen ja musiikin yhdistäminen, improvisoinnin harjoittaminen
3. Matkustan ympäri maailmaa a. Lentokoneella lentäminen: Afrikkaan	5	Matkustustuntemuksen tietämys, keskustelu
4. Afrikkalainen musiikki: Hoya Ho a. Laulun ja liikkeiden kertaus b. Djembet mukaan → ryhmien vaihtaminen tasajakoinen ja kolmijakoinen komppaus → A- ja B-rakenteiden harjoittelu	10	Afrikan kielen harjoittaminen, djembe-kompin soittaminen, A- ja B-rakenteen hahmottaminen
5. Afrikkalainen tanssi: Gumboot tanssi a. Viime kertaiseen koreografiaan lisätään kaksi eri riviä, joissa marssitaan sisään, opettajan huudosta jähmetytään paikoilleen	10	Tanssikulttuuriin tutustuminen, Aktiivinen herättäminen,

b. Vaihdetään rivimuodostelmaa tanssin jälkeen c. Vanhemmille esittäminen 6. Keskustelu Afrikan kulttuurista a. Millainen kokemus jäi afrikkalaisesta musiikista ja tanssista? 7. Loppulaulu: Soittorasia	 5 5	esiintymisen harjoittaminen Vuorovaikutustaitojen kehittyminen Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen
--	----------------------------	--

Tunnin itsearviointi: Tunti sujui innokkaissa ja hyvissä merkeissä. Lapset odottivat innoissaan tuttuja viime tunnin leikkejä ja lauluja. Lasten rytmiikka kehittyi hurjasti djembe-rummuilla soittaessa. Afrikan kieli ja afrikkalainen kulttuuri tuli heille tutuksi, sillä lopputunnin keskustelussa lapset kertoivat innoissaan, mitä olivat oppineet. Gumboot-tanssista esitettiin moneen otteeseen sekä Hoya Ho –laulua laulettiin vielä tunninkin jälkeen käytävässä. Afrikkaan matkustettu matka oli siis positiivinen ja elämyksellinen kokemus lapsille sekä myös opettajalle.

Liite 7. Tuntisuunnitelma 14.1.2020

Teema: Amerikka, Yhdysvallat	
Musiikilliset tavoitteet: Yhteisen sykkeen löytäminen, vieraaseen kulttuuriin heittäytyminen, kappaleen säveltäminen	
Soittimet: Laulu	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, rytmin kuuleminen, tanssikulttuuriin heittäytyminen, oman tanssityylin luominen	
Äänitteet ja kirjat: Don't Worry Be Happy: Bobby McFerrin, Valo pieni mulla on, Hip Hop USA 01	
Materiaalit: Yhdysvaltojen lippu, kaiutin, paperia ja kynä, kartta	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen, vieraaseen kulttuuriin innostuksen herättäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu: ”Moi, moi, moikataan”	3	Tuttu rutiininomainen aloitus
2. Matkustan ympäri maailmaa: a. Lentokoneella lentäminen: Amerikka b. Yhdysvaltojen lipun ja kartan tarkastelu	2	Lasten aktivoiminen, liikkeen ja musiikin yhdistäminen, improvisoinnin harjoittaminen
3. Lämmittelu leikki: Amerikkalainen kulttuuri: Don't worry be happy a. Moikkaile kaveria aina, kun näät kaverin b. Kättele kaveria c. Heitä High five d. Juttelu päivän kuulumisista e. Keskustelu: Mitä laulussa laulettiin? Mitä tiedätte Amerikasta? Mitä eroa Suomeen ja Afrikkaan?	5	Aktiivinen aloitus, vuorovaikutustaitojen kehittyminen, Matkustustuntemuksen tietämys
4. Valo pieni mulla on: Amerikkalainen spirituaali a. Laulun opettaminen kehorytmeillä b. Bodypercussion: jalka, jalka, kädet	10	Yhteisen sykkeen

<p>5. Amerikkalainen tanssi: Hiphop</p> <p>a. Mallivideo lapsille: https://www.youtube.com/watch?v=HjBXLcjvE0Q</p> <p>b. Keskustelu, mitä on Hip Hop?</p> <p>c. Tanssia musiikin tahtiin, oman tyylin luomista: pää, keskivartalo, lantio ja polvet (bounce)</p> <p>d. Bouce-tyylit ympäri luokkaa, fiiliksen luominen</p> <p>6. Räppi</p> <p>a. oman räpin säveltäminen</p> <p>b. Amerikasta mieleen tulevia sanoja → lauseiden muodostus</p> <p>7. Loppulaulu: Soittorasia</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>hahmottaminen, kappaleen omaksuminen</p> <p>Tanssikulttuuriin tutustuminen, Oman tanssityylin harjoittaminen</p> <p>Vuorovaikutustaitojen ja luovuuden kehittyminen</p> <p>Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen</p>
--	----------------------------	---

Tunnin itsearviointi: Tunti sujui letkeissä ja innokkaissa tunnelmissa. Lapset odottivat taas uuden maanosan esittelyä. Lapset heittäytyivät hyvin mukaan lämmittelyleikkiin. Havainnoin, että leikki ei olisi sujunut vieraalla ryhmällä näin hyvin. Lapset tunnistivat kyseisen maan kielen englanniksi ja osasivat jopa puhua sitä. Kehorytmien yhdistäminen lauluun tuotti hiukan hankaluuksia. Pienissä paloissa harjoittelu kuitenkin auttoi oppimiseen. Lapsista Hip Hop oli hauskaa ja lapset osasivat fiilistellä musiikin tahtiin. Räpin keksiminen tuotti haasteita, mutta kyselemällä ja ohjaamalla oikeaan suuntaan saimme räpin alustavasti tehtyä. Tunnista jäi hyvä mieli sekä opettajalle että oppilaille.

Liite 8. Tuntisuunnitelma 21.1.2020

Teema: Amerikka, Yhdysvallat	
Musiikilliset tavoitteet: Yhteisen sykkeen löytäminen, vieraaseen kulttuuriin heittäytyminen, kappaleen säveltäminen, kaanontekniikan opettaminen	
Soittimet: Laulu	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, rytmin kuuleminen, tanssikulttuuriin heittäytyminen, oman tanssityylin luominen	
Äänitteet ja kirjat: Don't Worry Be Happy: Bobby McFerrin, Valo pieni mulla on, Hip Hop USA 01	
Materiaalit: Yhdysvaltojen lippu, kaiutin, paperia ja kynä, kartta	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen, vieraaseen kulttuuriin innostuksen herättäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu: ”Moi, moi, moikataan”	3	Tuttu rutiininomainen aloitus
2. Matkustan ympäri maailmaa: a. Lentokoneella lentäminen: Amerikka b. Yhdysvaltojen lipun ja kartan tarkastelu	2	Lasten aktivoiminen, liikkeen ja musiikin yhdistäminen,
3. Lämmittelu leikki: Amerikkalainen kulttuuri: Don't worry be happy a. Kävele reippaasti ympäri luokkaa, moikkaile kaveria aina, kun näät kaverin b. Lasten omat ideat tervehtimiseen	5	Aktiivinen aloitus, vuorovaikutustaitojen kehittyminen, improvisointi
4. Valo pieni mulla on: Amerikkalainen spirituaali a. Laulun kertaaminen bodypercussionin kanssa b. Kaanonissa laulaminen: eri kehorytmit eri ryhmillä	10	Sykkeiden hahmottaminen, kappaleen omaksuminen, kaanontekniikan harjoittaminen
5. Amerikkalainen tanssi: Hiphop a. Tanssia musiikin tahtiin: kehoisien heilutus, liikkuminen (bounce)	5	

<p>b. Hiphop-koreografia</p> <p>6. Oman räpin keksiminen</p> <p> a. Viime tunnilla käydyn räpin kertaaminen</p> <p> b. Rytmien keksiminen ja liikkeet</p> <p>7. Esiintyminen vanhemmille</p> <p> a. Räpin ja Hip Hop-koreografian esittäminen</p> <p>8. Rentoutus</p> <p> a. Palloilla hieronta: pareittain</p> <p> b. Triangelin äänestä parin vaihto</p> <p>9. Loppulaulu: Soittorasias</p>	<p>5</p> <p>2</p> <p>5</p> <p>3</p>	<p>Tanssikulttuurin tutustuminen ja oman tyylin harjoitus</p> <p>Vuorovaikutusta itojen ja luovuuden kehittyminen</p> <p>Esiintymiskokemuksen harjoittaminen</p> <p>Rauhoittuminen</p> <p>Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen</p>
--	-------------------------------------	---

Tunnin itsearviointi: Tunti sujui viime tuntiin nähden paremmin. Lapset odottivat tuttujen tanssi- ja laululeikkejä. Lapset keksivät hyviä ideoita lämmittelyleikkiin ja halusivat jatkaa sitä vielä pidempään. Kaanontekniikan opettaminen sujui todella hienosti ja lapsista oli kiva kokeilla uutta laulutekniikkaa. Lapsien jakaminen kahteen eri ryhmään auttoi kaanonin hahmottamisessa. Kehorytmien yhdistäminen lauluun sujui nyt paljon paremmin. Esiintymiskokemus toi varmuutta esiintymiseen ja lapsista näki, että he innolla esittivät opittuja laululeikkejä huoltajilleen. Matkustaminen Amerikkaan onnistui myös hyvin.

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu: ”Moi, moi, moikataan”	3	Tuttu rutiininomainen aloitus
2. Matkustan ympärimaailmaan:	2	Lasten aktivoiminen, vuorovaikutustaitojen kehittyminen
a. Lentäminen Aasiaan, Kiinaan		
b. Kiinan lipun ja kartan tarkastus		
c. Mitä tiedätte Aasiasta? Mitä eroa Eurooppaan, Afrikkaan ja Amerikkaan?	5	Kehon venytteleminen, oman vuoron odottaminen
3. Jooga-cats (Intia)		
a. Mitä jooga on?		
b. Kissalappu: Herätellään vartalot venyttelyn avulla, lapsi saa valita yhden kissan (venytyksen) ja muut matkivat		
c. Taustalla soi meditaatio musiikkia Japanista	10	Rytmin kokeileminen, luovuuden soveltaminen, ryhmätaitojen kehittymien, esiintyminen
4. Matkustus Japaniin: Japanin puikot ja kipot		
a. Jaetaan kaikille kaksi puikkoa ja kippo, kokeillaan erilaisia rytmejä kipun eri osiin		
b. Keksiään pienissä ryhmissä erilaiset loopit → ryhmien esitykset	5	
5. Hoang-Ho joella (Kiina)		

a. Äänimaisema kellopelillä b. Laulun opettaminen kaikumenetelmällä c. Laattapaloilla alku- ja välisoitto	5	Kuunteleminen, laattapalojen soittotekniikan harjoittaminen
6. Rentoutus a. Parin hieronta malleilla b. Triangelin äänestä parin vaihto	2	Rauhoittuminen
7. Loppulaulu: Soittorasia		Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunti sujui hyvissä tunnelmissa. Lapset lähtivät innokkaasti tutustumaan uuteen maanosaan. Asia oli maanosana vieraampi, joten huomasin, että tämä maanosa ei innostanut lapsia niin paljon kuin aikaisemmat. Lapset saivat hienoja looppeja aikaiseksi ja he ihmettelivät, miten eri astioista lähti, niin erilaisia ääniä. Huomasin tunnin olevan aika rauhallinen, joten seuraavaan tuntiin pyrin panostamaan aktiivisuuteen enemmän.

Liite 10. Tuntisuunnitelma 4.2.2020

Teema: Aasia, Kiina; Intia, Japani	
Musiikilliset tavoitteet: Yhteisen sykkeen löytäminen, vieraaseen kulttuuriin tutustuminen, laattapaloihin tutustuminen, mallettitekniikan harjoittaminen, rytmiikan kehittyminen	
Soittimet: Laattapalat, kellopereli, sadeputki, kolistimet, triangeli, piano	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, rytmin kuuleminen, tanssikulttuuriin heittäytyminen, oman tanssityylin luominen	
Äänitteet ja kirjat: Japanese Zen Garden: Meditation Music Zone, Hoang-Ho joella,	
Materiaalit: Kiinan lippu, kaiutin, kartta, Joga-kuva	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen, vieraaseen kulttuuriin innostuksen herättäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu: ”Moi, moi, moikataan”	3	Tuttu rutiininomainen aloitus
2. Matkustan ympärimaailmaan a. Lentäminen Aasiaan	2	Lasten aktivoiminen,
3. Jooga-cats (Intia) a. Herätellään kroppa venyttelyn avulla b. 2 vapaaehtoista saa päättää venyttely asennot, jotka muut matkivat	5	Kehon venyttelemine, oman vuoron odottaminen
4. Japanin puikot ja kipot a. Jaetaan kaikille kaksi puikkoa ja kippo, kokeillaan erilaisia rytmejä kipun eri osiin → opettaja näyttää muutaman mallirytmin ja muut toistavat b. Tehdään koko porukan kesken loop, yksi aloittaa ja kaikki tulevat vähitellen mukaan	10	Rytmin kokeileminen, luovuuden soveltaminen, ryhmätaitojen kehittymien, esiintyminen
5. Kiinalainen musiikki: Hoang-Ho- joella (laatat/piano) a. Ajatusmatka Kiinaan: sadeputki, triangeli, kolistimet	5	Kuunteleminen, laattapalojen

b. Laulun ja soiton kertaaminen c. Soittaminen pianolla ja laattasoittimilla		soittotekniikan harjoittaminen, improvisointi
6. Pähkinän särkijät (Dance chinoise) a. Opettaja muovailee lapsista pähkinän särkijät, jotka lähtevät vähitellen liikkumaan: ensin pää, kädet, vatsa, selkä ja polvet, lumiukot liikkuvat hitaasti, lopulta tanssivat → särkijät hajoavat kappaleiksi	5	Aktiivinen leikki, luova tanssi-ilmaisu
7. Rentoutus pareittain (Japanin meditaatio) a. rentoutusharjoitus b. keskittyminen hengitykseen ja olotilaan	5	Rauhoittuminen, hengitykseen keskittyminen
8. Keskustelu Aasiasta a. Mitä he ovat oppineet Aasian kulttuurista/maanosasta? b. Mitä eroa aasialaisten tavoissa on suomen tapoihin tai muiden maiden?	3	Vuorovaikutustaitojen kehittyminen, oman mielipiteen esilletuominen
9. Loppulaulu: Soittorasias	2	Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunti sujui todella hyvin. Lapset lähtivät innokkaasti mukaan viime kerrasta tuttuihin leikkeihin ja lauluihin. Aasia oli jo hiukan tutumpi lapsille, joten heidän oli helpompi keskustella kyseisestä maanosasta. Lapsille jäi mieleen tunnin rauhallisuus ja kissamaiset venyttelyt. Kiinalaista pähkinän särkiä tanssia toivottiin myös jatkossa lisää. Siinä lapset pääsivät purkamaan energiaa. Lapset kehittivät laattapalojen soittamisessa ja saivat hienoja looppeja aikaiseksi kipoilla. Aasiaan matkustaminen onnistui hyvin.

Liite 11. Tuntisuunnitelma 11.2.2020

Teema: Oseania, Australia	
Musiikilliset tavoitteet: Yhteisen sykkeen löytäminen, vieraaseen kulttuuriin tutustuminen, A- ja B-rakenteen erottaminen, musiikin kuunteleminen, soittoon eläytyminen	
Soittimet: putkipenaali, kapulat, marakassit	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, rytmin kuuleminen, tanssikulttuuriin heittäytyminen, oman tanssityylin luominen, välineen kanssa tanssiminen	
Äänitteet ja kirjat: Katso kenguru loikkaa,	
Materiaalit: Australian lippu, Tietokone, kaiutin, lattiapalat, varjoteatterinuket, sateenvarjo, taskulamppu, Tarina Onni Orankista	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen, vieraaseen kulttuuriin innostuksen herättäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
20. Alkulaulu: ”Moi, moi, moikataan”	3	Tuttu rutiininomainen aloitus
21. Matkustan ympärimaailmaan a. Lentäminen Oseaniaan b. Mitä tiedätte Oseaniasta? c. Lipun ja kartan tarkastelu	2	Lasten aktivoiminen, vuorovaikutustaitojen kehittyminen
22. Didgeridoo (Pohjois-Australian aboriginaalien puhallinsoitin) a. Videon näyttäminen: https://www.youtube.com/watch?v=NaBI1SqIhak b. Musiikki-stop leikki	5	Uuteen soittimeen tutustuminen, musiikin kuunteleminen
23. Aboriginaalit (Australian alkuperäiskansa) a. Katso kenguru loikkaa -laululeikki b. Kaksi ryhmää eri puolilla luokkaa): kengurun löytäjät (etsivät kenguruja) ja kengurut (pomppivat) → liikutaan kun oma osio soi c. Soitetaan sama eri soittimilla: putkipenaali, kapulat, marakassit	10	Musiikin kuunteleminen, A- ja B-rakenteen kuunteleminen, aktiivisuus, soittotekniikan harjoittaminen

24. Maorit (Uuden-Seelannin alkuperäiskansa) a. Hakatanssi: maorien perinteinen tanssi, esim. juhlatanssi b. Harjoitellaan muutama liike keppien kanssa Keppi eteen ja taakse Keppi ympäri Keppi maahan, vedä itseensä päin	5	Luova liikkuminen välineen kanssa, Aktiivinen leikki, koreografian harjoittaminen, opettajan seuraaminen
25. Varjoteatteri (Indonesia) a. Lakana/sateenvarjo b. Tarina Onni orankista: keskustelu, missä maassa orankeja on?	5	Keskittyminen, omanvuoron odottaminen
26. Loppulaulu: Soittorasias	2	Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunti oli todella energinen ja sujui hyvin. Lapset olivat aktiivisesti mukana sekä osallistuivat innokkaasti tansseihin ja lauluihin. Oseania oli myös vieraampi maanosa lapsille, joten entuudestaan he eivät tienneet siitä paljoakaan. Tunnissa oli enemmän musiikkiliikuntaa ja tanssia, mikä sai lapsetkin todella energisiksi. Lapset pitivät erityisesti kenguruleikistä ja varjoteatterista.

Liite 12. Tuntisuunnitelma 18.2.2020

Teema: Oseania, Australia	
Musiikilliset tavoitteet: Yhteisen sykkeen löytäminen, vieraaseen kulttuuriin tutustuminen, A- ja B-rakenteen erottaminen, musiikin kuunteleminen, soittoon eläytyminen, esiintymiskokemuksen harjoittaminen	
Soittimet: Putkipenaali, kapulat, marakassit	
Tanssikasvatuksen menetelmät: Tilankäytön huomioiminen, rytmin kuuleminen, tanssikulttuuriin heittäytyminen, oman tanssityylin luominen, välineen kanssa tanssiminen	
Äänitteet ja kirjat: Katso kenguru loikkaa,	
Materiaalit: Australian lippu, Tietokone, kaiutin, lattiapalat, varjoteatterinuket, sateenvarjo, taskulamppu, Tarina Onni Orankista	
Omat pedagogiset ja yksilölliset tavoitteet: Tanssin ja musiikkiliikunnan kautta opettaminen, turvallisen muskariympäristön luominen, selkeä ohjeistaminen, lasten omien ideoiden hyödyntäminen, vieraaseen kulttuuriin innostuksen herättäminen	

MITÄ TEHDÄÄN? MITEN TEHDÄÄN?	Aika	MIKSI TEHDÄÄN?
1. Alkulaulu: ”Moi, moi, moikataan”	3	Tuttu rutiininomainen aloitus
2. Matkustan ympärimaailmaan: a. Oseaniaan, Australiaan	2	Lasten aktivoiminen, vuorovaikutustaitojen kehittyminen
3. Maorit (uuden-seelannin alkuperäiskansa) a. Kepeillä lämmittely b. Hakatanssin kertaus → koreografia Askellus askel viereen Keppi eteen ja taakse Keppi ympäri Keppi ylös ja alas Oma loppuasento	5	Tanssikulttuuriin tutustuminen, rytmin tuntemus, luova tanssi-ilmaisu
4. Aboriginaalit (Australian alkuperäiskansa) a. Katso kenguru loikkaa -laululeikki b. Kaksi ryhmää (eri puolilla luokkaa): kengurun löytäjät (etsijät) ja kengurut (pomppivat) → liikutaan kun oma osio soi, jaetaan metsästäjille viitat c. Soittimet: putkipenaali, kapulat, marakassit	10	Musiikin kuunteleminen, A- ja B-rakenteen kuunteleminen, aktiivisuus, soittotekniikan harjoittaminen

5. Varjoteatteri (Indonesia) a. Matkustus Indonesiaan b. Lakana/sateenvarjo c. Tarina Onni orankista: jaetaan ryhmä kahteen; toiset esittävät ja toiset katsovat → vuoron vaihto	5	Keskittyminen, omanvuoron odottaminen, esittäminen
6. Esitys huoltajille a. Hakatanssi b. Varjoteatteri	5	Esiintymisen harjoittaminen
7. Keskustelu Oseaniasta a. Mitä he ovat oppineet Oseanian kulttuurista/maanosasta? b. Mitä eroa oseanialaisten tavoissa on Suomen tai muiden maiden tapoihin?	5	Vuorovaikutustaitojen kehittyminen, oman mielipiteen esilletuominen
8. Loppulaulu: Soittorasias	2	Tunnin lopettaminen tuttuun ja turvalliseen

Tunnin itsearviointi: Tunti oli tehokas ja sujui hyvin. Lapset olivat aktiivisesti mukana ja saivat onnistumisen kokemuksia tuttuja laululeikkejä tehdessään. Lasten luova ilmaisu, musiikki- ja tanssitaidot kehittyivät hurjasti koko tutkimusmatkan aikana. Lapset osallistuivat innokkaasti tunnin kulkuun. Oseania oli aluksi vieraampi maanosa, mutta jo toisen kerran jälkeen lapset osasivat kertoa Australiaan kuuluvia eläimiä ja mainita jopa alkuperäiskansan nimen. Myös esiintymiset huoltajille antoivat lapsille energiaa ja esiintymiskokemusta, jotka kehittävät lapset itsevarmuutta. Musiikillinen tanssimatka maailman ympäri oli elämyksellinen kokemus, josta varmasti sai paljon irti.